

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET

1986
JANUÁR

FÁBIÁN LÁSZLÓ

Lélek a magnóliában

Szini Gyula Ikercsillag

„Szini Gyula <karcsú ezüsttollal ír — húsz éve, huszonöt éve — magyar betűket.

Szeplőtlen mestere az írásnak, ki mélységek fölé hajol, lelkeket bűváról. Ha meg kell említenem az első tíz prózáirót, ott van a helye az első öt között.”

Nem tudom, tudnom kéne, valóban vékonyka ezüsttollal írt-e Szini Gyula, vagy csak Kosztolányi költői fantáziája diktálja kezébe ezt a szimbolikus íróeszközt. Egyaránt igaz lehet ugyanis egyenes és átvitt értelemben. Ez utóbbiban föltétlenül a finomságot, művességet, könnyed eleganciát jelenti, voltaképpen azt, amit Kosztolányi úgy is megfogalmaz, hogy „szeplőtlen mestere az írásnak”.

Igen, Kosztolányi többször kinyilvánította nemcsak rokonszenvét, de becslését is ez iránt a népszerűséget sosem élvező, ám kiváló író iránt; a fenti idézettel pedig éppen az Ikercsillagról írt röpke hódolatát kezdi 1923-ban a Pesti Hírlap hasábjain. És hasonló lelkesedéssel nyilatkoztak róla pályatársak máskor is, más alkalmakkal — és Szini Gyula nevét utókorra még csak a protokoll listákra se igen engedti föl: születési centenáriumát 1976-ban mindössze két sóhajtás jelezte; egy megyei és egy országos napilapé. Azét az íróét, aki maga pedig számos lapot „dobott föl” tárcáival, novelláival vagy éppen tudósító-jegyzetekkel.

A kérdést hallom: hol vannak a maradandó művek, amelyeket logobtatni lehetne?

A maradandóság részint rajtunk múlik. Nem kis rész-ben a kíváncsiságunkon. Hogy fölleljük, amire szükségünk van, s ha értékesnek ítéljük, meg is őrizzük. Ehhez, persze, az is szükséges, hogy kicsit irányítsák a figyelmünket. Szini Gyulára a kiadók is ritkán akadnak rá (*Különös* álmok címmel legutóbb 1983-ban jelent meg tőle vékonyka novelláskönyv). Ikercsillag című darabját — noha tudtunk létezéséről — meglehetősen nehezen lelte föl Szőke István rendező az író örököseinél. S ami-kor végre elolvashattuk, nyomban közeli ismerősünknek is találtuk. Hogyne lett volna az; novellái között, titokzatos regényeiben, de még úti jegyzeteiben is gyanakodhatunk nyomaira. Bujkál *A sárگا herceg* című tárcában, olvastuk *A bűbajosban*, *A három Májában* (ezek regények), *A nővérekben*, itt-ott. Szininek a borzongatóan valós rejtelet az élet tálalta föl: ikergyermekek apja lehetett.

A színház is valami borzadályos rejtelem lehetett számára; gyerekkorától vonzotta.

Szini általában szemérmes, amikor saját magáról kel-lene szólnia, ezt a vonzalmát azonban — már-már ön-életrajzi pontossággal — föltárta *Trilibi* című novellájában: „Ezek a darabok — meséli kétszemélyes játékszín-házáról — úgy keletkeztek, hogy az utcán a színlapon megláttam például ezt a címet: *Naila, a forrás tündére*. És ehhez a címhez szőttem egy aranymesét, aminőt csak pillangók álmodhatnak, ha álmodnak. A darabban csak két szerep volt, az egyiket magamra szabtam, a másikat Mancinak gondoltam ki szerelmes lázzal, de ebben a két szerepben benne volt az egész világ ...”

Az „aranymesékhez”, immár tudjuk, később megszerezte azt a bizonyos „karcsú ezüsttollat” is, de olyan ál-

méldokó közönséget, mint amilyen hajdani „színháza” előadásait követte, sajnos, többé soha: „A másik volt a nézőtér, amely tele volt hét utca gyermekével. Legalább száz gyerek volt összezsúfolva egy rakásba. Csupa szegény, éhes gyermek, akiket az utcáról csődítettünk össze, és akiknek szerelemről, lakomáról, terített asztalról beszélünk. Kitágult a szemük, kinyílt a szájuk, és úgy bámultak maguk elé . . . Néhány cseléd is bevetődött az udvarról, és kócos hajjal, piszkos kézzel, málé szemmel nézték a liliputi színjátékot.”

A szegényes budapesti külvárosi környezetben, az író és újságíró Szini Károly csemetéje fantáziálgató különc-ként hathatott, ez a fantázia azonban igen hamar meglel-te kijelölt medrét. A vele egyidős Elek Artúr néhány elegáns vonallal adja meg a pályaképet: „1901-ben, huszonöt éves korában jelentek meg nyomtatásban első írásai, s néhány évvel utóbb már remekműszámba menő elbeszéléseket írt. Valóban csodagyermek volt, ritka korán és ritka teljesre érett tehetség.”

Az „aranyese” természetesen maradt, ez Szini írásművészetének sarkalatos pontja. 1908-ban *A mese alkonya* címmel tesz közzé tanulmányt. „Az elbeszélő művészet valódi súlya nem azon van, amit mondunk és ami alapjában véve igen véges, hanem azon, hogy hogyan mondjuk (vagyis a mesén), ami viszont végtelen.” De hiszen a Goncourt-ok is a „túl igaz valóságtól” idegenkedtek leginkább!

Szini igencsak közelről ismerte a Goncourt-ok írásművészetét: *Edmond Elisa* című regényét ő fordította. Vonzalma a kínai téma iránt ugyancsak összefűzi a két franciával, azok is írtak egzotikus mesét, amely a távólról csodált országban játszódik. Az *Ikercsillag* pedig egzotikus mese is, no meg — stílusosan — tantörténet is. Azért stílusosan, mert a kínai irdalomban ez igen gyakori szemlélet.

Mi azonban igyekszünk gyanúkkal mielőbb kirukkolni: az *Ikercsillag* elsősorban és mindenekelőtt Szini Gyuláról, ábrándjairól és vonzalmairól szól, ha mégoly messzi tájon jelölte is ki (belső) emigrációja színhelyét. Meditáció és vallomás ez a dráma, sokkal inkább érezzük ennek feszültségét, semmint a meséjét, holott színpompás az is, dramaturgiailag is kifogástalan. Figuráit is inkább önsokszorozással (vagy mondják inkább osztódást?) hozza létre: dialógusukban vívódásai, dilemmái kerül-nek kibeszélésre. Árukkodik erről, hogy a darab tele van költőkkel, írőkkel, festőkkel, zenészekkel, de még táncosnő is szerepel, keresvén, miként tud a művészet (ne-tán a művész?) hozzászólni az élethez, ahhoz a valóság-hoz, amelyiknek minduntalan szeretne fölébe kerekedni vagy alábüjni, csak hogy más lehessen, nem pedig „cselekvője az életnek”. Ahol — maga mondja Jókairól írva — „az emberek csak embereknek metaforái s a cselekmények csak cselekményeknek metaforái”. Szini Gyula pedig ül a páholyban, mint *Spinét és szaxofon* című regényének hőse és szemléli a világot. Kicsit azért ábrándozik is.

Úgy könnyebb.

Például arról, lehet-e, szabad-e sorsunkat elcserélni másokéval. Tulajdonképpen ez az *Ikercsillag* bonyodalma. A két lány, ikertestvérek, vajon csak alakjukat cserélhetik vagy akár sorsukat is? Úgy tetszik, a megkettőződés kibúvót kínál egynemű bonyodalomból, aztán ki-derül, hogy később újabb bonyodalmaikat okoz. Miképpen a tündérek gesztusai: a kedvesek, a jők is átválthat-

nak önmaguk ellentétébe. A darab hősei egyetjű ikrek, hasonlatosságuk kísérteties. A titok, hogy bennük az *egy* emléke (közös nevük is van : Fu Hai), ugyanakkor azonban mégis két eltérő személyiség birkózik sorsával a szemünk láttára. Yeng Re és Kam Lin tehát egy is megkettő is.

Mindenesetre a császár és Wu, a festő egyet szeret, Yeng Re a választottjuk. És ez oldja meg Kam Lin sorsát. Mert ő legalább annyira Fu Hai, mint nővére. A kifürkészhetetlen természet ad egy Fu Hait a császárnak (Kam Lin) és ad egyet a festőnek (Yeng Re). Ezzel mint-ha el is dőlt volna sorsuk.

Egyiknek a fényes udvari élet, másiknak a nyomor a számkivetésben.

Az udvari élet fényei azonban váltogatják kegyeltjeiket, s a gyermektelen, szeretetlen császárné boldogtalan, a nyomorúságot viszont elviselhetővé teszi a családi öröm, a gyermekáldás, a hitvesi szeretet. Ahogy a császárné elveszti uralmát önnön élete fölött, úgy veszti el hatalmát alattvalói fölött is. A másik ott a szegénység-ben is ügyszólván császárnéja az életnek.

Ez a nagy játék.

Az író és — hite szerint — az élet játéka is.

Az ellentétek törekvése a kigyenlítődsre. A logikai determinizmus riogatása és reménykedése. Kína ide, taoizmus oda, valahogy átsejlik az egészen a kálvinista predesztináció is. Mintha a papi Szini-ösök árnyéka lenne.

Varázslat és vér fölött csak a művész áll: a halálra ítelt festőnek művészete erőt ad, hogy halálra ítelt feleségét még a siralomházban megfesse, az igazsághoz pedig egyetlen embernek, Li Tai-pének, a részeges költő-nek van kulcsa. Milyen különös, hogy az az ember, aki egész életében csak a borral és a holddal volt képes igazi kapcsolatot tartani, többet tud a világról, a szenvedély-ről és a szenvedésről bárkinél. Mondják, Ezra Pound is így tudja, egy részeg estén a tavon evezve meg akarta ölelni a holdat, beleesett a vízbe és megfulladt. Hogyne tetszenék egy ilyen sors Szini Gyulának, aki — bizonyára — ebben is a stílust gyanította, ahogy egy „szeptőlten mesterhez” illik. Az álmódzó egyesülését álmaival. Mert ő a korhely álmokat is becsülte.

Az *Iker csillagban* azonban éppen úgy couleur local a varázslat és a vér, miképpen az extrém világ, a romantika eszköztárából átmertett ruhacsere, a kigyók. Színek a színpadhoz. A mese mélyebben rejlik, sodrása erősebb a lélekben, mint a cselekményben, a képzeletet ragadja meg, sőt — ha igazán pontosan kívánunk fogalmazni --ragadja el valahová egy olyan világba, amelybe betekinteni borzongunk ugyan, de ennél jobban szinte semmit sem kívánunk. Szerelem és halál találkozik abban a világban, fájdalom és öröm ad egymásnak randevút. És — a darab a bizonyíték — Szini nemcsak otthonos, de idegenvezetőnek is kitűnő abban a világban. Az a világ pedig kísértetiesen hasonlít Li Tai-pe tavon ringó holdjához.

Egyébként a darab — ügyszólván — ebben a hangulatban is indul. Két taoista apáca beszélget, Mo Neung szinte végrendelkezik: „Ezt a magnóliát még én ültettem. Ha meghalok, beléje költözik majd a lelkem. Ugy-e hűségesen fogsz ápolni engem halálom után, Ping Sin?” Azaz, közelebb vagyunk a mítoszokhoz, mint a Thang-kori Kína valóságához. Mik is lehetnének mások az ikrek, mint a rókatündér gyermekei? Bármilyen furcsa, mégis mélységes igazságokat vélünk a költői helyzetekből kihallani. Netán a mítoszok igazságát. Valahogy úgy, ahogyan a tudós fogalmazza meg a kérdést: „A mítosz olyan történet, amelyet ott, ahol megszületett és élt, valóságként éltek meg, bármilyen valószerűtlen volt is” (Sztjeblin-Kamenszkij). Valósága leginkább a lélekben élt, Szini hasonló valóságokra vadászik.

A *sárga herceg* című novella is visszacsúsztatja egy háromsoros utószóval nagyon is realizisztikus történetét abba a tágabb valóságba, amely — mint láttuk — a mítoszoké : „Csak néha jutott eszébe, mit szólna mindehhez, ha látná, az ő őse, a nyolckézű, nyolclábú és kigyófarkú rettenetes Hi-Szi”. Külső és belső, édes és keserű korántsem különül el olyan mereven, ahogyan azt időnként hisszük,

mi több, gyakran kell tapasztalunk, hogy a túlságosan édes már keserűnek tetszik izlésünk számára. Működik a kiegyenlítőds — az ellentétek létformájaképpen.

A „mélységek fölé hajló” Szini Gyula — úgy tetszik — csíptetőjén vagy erős szemüvegén át is kutak fenekére lát, és az onnét visszaverődő kevéske fény elegendő ah-hoz, hogy az ő arcát megvilágítsa. Írói arcát mindenképpen. A festő Wu szavai az író vallomását közvetítik: „Eleget festettem már az életnek, megrendelésre, kényszerből, reményből megélhetés ösztönéből. Ezt az utolsó képet az élettől függetlenül, a halál gondolatában és ihletében szeretném megalkotni. Meg kell halnom, mert szeretlek. Meg kell halnod, mert szeretsz. És mégis ebbe a festménybe akarom sűríteni mindazt, ami túl fog élni minket!” A lélekbűvár elszólja magát, és többet árul el magáról, mint amennyit általában szükségesnek vél. De hát játék és valóság gyakran keveredik egymásba, meg-lehetősen nehéz különválasztanunk őket. Bábszínház című novellájában színészek maradnak játék nélkül, viszont a bábok az életet mondják tovább és kideríthetetlen a határvonal. Színház és bábszínház. Mintha megint visszakanyarodna gyerekjátékához. Alighanem mindig is izgatta a fantáziáját. Mindenesetre fordított darabokat is: Oscar Wilde Saloméját, Paul Géraldy vagy Paul Raynal darabját, hogy csak néhányat említsünk. Az *Iker-csillag*on kívül is írt színpadi műveket: A fekete pásztor Pára című darabjai után Forró Pállal társszerzőségben A láva című színművel kísérletezett.

Szintén a Bábszínházból tudhatjuk, mennyire keserítette a kudarc : „... a közönség, az áldott nagy közönség nem szeret gondolkodni, nem akar épülni, nem akar okosabb lenni. Komédia kell neki, hiú cafrang, olcsó káprázat, kellemes hazugságok, aljas ingerek.” (Talán ezért is adta össze magát Forróval, hátha így a siker közelébe férköznék.)

Nem, az *Iker-csillag* nem komédia, káprázata más jellegű, mint ami olcsó népszerűséget hozna. Nyelvének finomságait, költői izeit, romantikus szerzetéseit élvezzük, a nagy kalandot, a lélek kalandját követjük párás tekintettel. Holott ez a színpad önmagában is kínál elegendő látványt. Szini egészen a színpadi trükkökig merészkedik, utal például egy olyan varázstükörré, amely-nek megvalósítása alighanem ma is fejtorést okozna rafinált színpadi technikusoknak is. És hallatlanul fontos a zene: mondhatni játszik a darabban. A több mint hat-van esztendővel ezelőtti bemutatón — Kosztolányi emlékeztet rá — „Lányi Viktor varázsos kísérőzenéjével” játszottak.

Vajon szerepelt volna Szini írói programjai között a Gesamtkunstwerk valamilyen változata? Nem lehetetlen.

Hiszen nemcsak hallatlanul művelt volt, szeretett gondolkodni is a megszerzett ismeretek segítségével. Nyomban föl akart dolgozni mindent. Így is írt. Ötvenhat esztendeje alatt, ami az életből számára kiméretett, rengeteget. Márcsak azért is, mert kizárólag írásból próbált megélni. Természetes hát, hogy az életműnek csak egy töredéke állja az idő próbáját. Megbocsátó félmosollyal szokták emlegetni, ha egyáltalán valahol is sor kerül rá, hogy mekkora tehetség volt és mennyire elfecsérelte a talentumát. Arról azonban kevesebbet szoltak, pedig a méltányosság megkövetelné, mennyire előszaladt korához képest, mennyire a java európai irodalommal volt egy vonalban. Az itt kötelező fáziskésés nélkül.

Szokatlan, már-már jövőbe látó sorokkal fejezi be tudósítását az ősbemutatóról Kosztolányi : „Előadás után azonban töprengtünk egyen és másón. Melyik ‚nagy’ szín-ház nem érzi tisztességnak, hogy bemutasson ilyen munkát, egy költő alkotását? Vagy annyi kiténő szerzőnk van, hogy az olyan írók, mint Szini Gyula nem is juthatnak már szóhoz? Leírom a kérdéseket, de nem várok rájuk feleletet.”

Látjuk, Kosztolányi kérdései voltaképpen maig megválaszolatlanok, ugyanígy föltehetnénk mindegyiket. A helyzet annyival még rosszabb is, hogy manapság olyan írók színháza sincs, amilyen hajdan az ősbemutatóra vállalkozott.

Úgy tetszik, a magnóliának nem akad hűséges ápolója.

Ikercsillag

Színmű

Személyek:

Ming Huang, *Kína császára*

Tshao, *taoista pap*

Yeng Re

Kam Lin nevelt leányai - Fu Hai

Li Tai-pe, *költő* Wu

Tao-yuan, *festő*

Yüen, *festő*

mandarinok,

Tu Fu, költő

a Hanlin Akadémia tagjai

Tshang, *zenész*

Má, író

Tsao Shi, *udvari főeunuch*

Ying Ying, *táncosnő*

Mo Neung *taoista apácák* Ping

Sin

Tai Tsun, háremhölgy

Tsho Ma, *kigyóbűvölő*

Testőrök

Yung Nien (*egyéves gyermek, néma szereplő*)

Két császári mandarin, öt udvari háremhölgy, négy császári vértés, hat udvari pap, kilenc rabszolga, két ór, két szolgáló.

Az első felvonás a Tung Lung kolostorban, a második és harmadik két évvel később Tshang Nganban, Kína fővárosában, a császár Tshao Yang nevű palotájában történik, Kína fénykorában, a Tshang-dinasztia alatt

ELSŐ FELVONÁS

Első jelenet

MO NEUNG Ezt a magnóliát még én ültettem. Ha meg-halok, beléje költözik majd a lelkem. Ugye hűségesen fogsz ápolni engem halálom után, Ping Sin?

PING SIN Mindennap megöntözlek majd Mo Neung. De ha én halok meg előbb, te öntözz meg engem.

MO NEUNG Ebben a gyönyörű és szent Tung Lung kolostorban akarok pihenni.

PING SIN Én is.

MO NEUNG Kiszemelted már a helyedet?

PING SIN A forrás mellett lesz a sírom, mert a déd-anyám vízi szellem volt.

MO NEUNG Régen élt?

PING SIN Nem. Én még ismertem egészen kicsiny gyermek koromban. Nagy bibircsók volt az orra közepén, és mindig nedves volt a szeme a könnyektől.

MO NEUNG Milyen napon születettél?

PING SIN A hideg ételek ünnepén.

MO NEUNG Ha meghalsz hamarabb nálam, minden évfordulókor meglátogatlak a sírodban.

Szóltanul tovább dolgoznak Második

jelenet Voltak, Tshao

TSHAO (*az apácákhoz*) Nem láttatok a leányomat, Fu Hait?

MO NEUNG Nem, Tshao úr!

TSHAO A császár öfelsége látni kívánja.

PING SIN A császár öfelsége?

TSHAO Ming Huang császár négy nap óta kolostorunk vendége.

MO NEUNG Nem láttad kinn az aranyzászlót a Tung Lung homlokzatán? Annak a jele, hogy itt lakik a császár.

PING SIN És szabad fényes arcába beletekinteni?

MO NEUNG Halálbüntetés jár annak, aki a császár előtt nem borul térdre, vagy aki az arcába néz.

TSHAO (*sóhajtvá*) Gyermekeim, én azt hiszem, nem sokára elveszítjük leányomat, Fu Hait.

PING SIN Miért?

TSHAO A császár magával viszi Fu Hait a székvárosába.

PING SIN Nőtlen még a Menny Fia?

TSHAO Nőtlen.

MO NEUNG Fu Hai szép és tiszta, mint a tavaszi hold.

TSHAO (*aggodalmasan*) Csak lassan-lassan! (*Hanjját halkítva*) A múlt éjjel azon tűnődtem, hogy mit ten-

nék, ha a császár megkérné Fu Hai kezét.

MO NEUNG Miért?

TSHAO Fu Hai nem az én leányom, amint tudjátok, mert én nőtlenségi fogadalmat tettem. Körülbelül tizenöt évvel ezelőtt egy szerzetestársam, aki itt lakott a kolostorban, egy rókatündér hatalmába került. A tündér-nek gyermeke született tőle. A szerzetesnek azonnal el kellett hagynia a kolostort, de kisleányát a boncok vették gondjukba, és énrám bízták a nevelését. A leánya most tizenöt éves, és a neve, mint tudjátok, Fu Hai, „Szerencse Tengere”.

PING SIN A te helyedben, Tshao, én mindezt ösztönt elmondanám a császár ó Szentségének.

TSHAO Hogyan magyarázzam meg a császárnak leányom tündéri eredetét? Én magam láttam, hogy Fu Hai az alakját meg tudja kettőzni. Az anyja rókatündér volt. A Tung Lung kolostornak egyik legnagyobb csodája Fu Hai.

Jön Wu, a festő

MO NEUNG (*észreveszi*) Egy mandarin közeledik erre-felé.

TSHAO (*színtén észreveszi Wut*) Wu Tao-yuan, a császár udvari festője.

PING SIN Akkor menjünk, hogy ne láthasson bennünket.

Mo Neung és Ping Sin együtt elsietnek

Harmadik jelenet Tshao és a

festő

A FESTŐ (*Tshaohoz*) Érdemdús férfiú, lángoló szövétnek a hit mezején, égő kandeláber a sötétségben bolyongók szemében! (*Kínai módra üdvözlí Tshaot, ami abból áll, hogy önmagával többször kezét fog és azt többször, melegen megrázza*)

TSHAO Világraszóló lángelme ! Halhatatlan ecset az Ecsetek Erdejében! Első osztályú mandarinja a Hanlin Akadémiának! Ragyogó szívárvány a Vonalak és Színek birodalmában! (*Üdvözlí Wut a fenti módon*)

A FESTŐ (*haraggal*) Nem akarok erősebb kifejezést használni, Tshao, de jellemed olyan, mint a vén banya fogsora, hogy nincs benne egy ép szilánk!

TSHAO (*méltatlankodva*) A!

A FESTŐ Két nappal ezelőtt négyszemközt nekem ígérted Fu Hai leányod kezét. Most pedig ki akarsz engem játszani.

TSHAO Tévedsz!

A FESTŐ Eh, mindent tudok! Már a császárnak oda is ígérted a leányodat anélkül, hogy nekem erről egy szót is említettél volna. Ez súlyos vétség őseim szelleme ellen, és nem hagyom megtorlatlanul!

TSHAO (*méltósággal*) Csak szerelmes ember lehet ilyen bolond ! Ha meg akarsz érteni, gyere velem ehhez a nagy kőhöz. (*Wut odavezeti egy, a kertben levő, roppant súlyosnak látszó kőhöz*) Emeld fel ezt, kérlek.

A FESTŐ (*megpróbálva*) Nem bírom.

TSHAO Pedig alája rejtettem a számodra azt a titkot, amire kíváncsi vagy.

A FESTŐ (*türelmetlenül*) Eh, nem bírom felemelni! . .

TSHAO Ahogy te nem tudod felemelni ezt a követ, bár-mit ígérek is érte, éppúgy nem tudok neked én sem elárulni semmit, bárhogy is fenyegetsz. Csak annyit mondhatok, hogy megígértem neked Fu Hai kezét, te-hát neked is adom.

A FESTÓ És a császár?

TSHAO A császár hatalmas, de az én ígéretem még hatalmasabb!

Jön Yüen

YÜEN (mandarini teljes díszben, komolyan, méltóságteljesen jön)

A FESTÓ (Tshaóhoz) Kérlek, halkabban. Itt jön Yüen barátom teljes mandarin díszben. Úgy látszik, engem keres.

Negyedik jelenet

Voltak, Yüen

YÜEN (miután kínai módon üdvözölte a jelenlévőket, Wuhoz, a festőhöz fordul) Wu Tao-yuan! A Közép Birodalom hatalmas császárnak, a Menny Fiának, a négy tenger határolta birodalom urának akaratát jelentem neked. (Wu és Tshao a földre borulnak) Ming Huang császár öfelsége megfoszt téged első osztályú mandarini rangodtól, és számkivetésbe küld. Fővárosától, Tshang Ngantól legalább tízezer mérföldnyi távolságban szabad csak letelepedned mindaddig, míg öfelsége másképp nem határoz. Ma éjjelig el kell hagynod a Tung Lung kolostort. Ha azontúl is itt találnak, csak az önkéntes halál három módja közül választhatsz, hogy karddal, nyíllal vagy méreggel akarod-e magad kivégezni. (A szavakat szertartásos komolysággal mondja, kínai üdvözléssel meghajlik és eltávozik)

A FESTÓ (miután egy ideig mereven utánabámult, megdöbbenve) A császár száműzött ...!

TSHAO (nyugtalanul) Miért?

A FESTÓ Fu Hai miatt. (Gyanakodva) De nem tudom, vajon nem te adtad-e ezt a jó tanácsot a császárnak?

TSHAO Én nem, Wu Tao-yuan. Úgy szeretlek, mint a fiamat. És azt akarom, hogy a te feleséged legyen Fu Hai.

A FESTÓ Szeretnék hinni neked, Tshao, de félek, hogy már nincs rá időm. Ma éjjelig el kell hagynom a kolostort.

TSHAO Ma éjjelig tiéd lesz Fu Hai.

A FESTÓ Inkább az életemet kockáztatom, semhogy leányod nélkül menjek el innen.

Jön Fu Hai, Yeng Re

Ötödik jelenet

Tshao, a festő, Yeng Re

YENG RE (Tshaóhoz fut, megöleli) Apám!

A FESTÓ (szerelmesen) Fu Hai!

YENG RE (apja háta mögül, szemérmesen, halkán, de szerelmesen) Wu Tao-yuan!

TSHAO (szemrehányóan Yeng Réhez) Vakmerőség, hogy idejöttél! Nem megtiltottam neked? Megyek, és bezárom a kaput, hogy senki meg ne lepjen benneteket. (El)

A FESTÓ (szerelmesen) Csakhogy végre itt vagy a karjaim közt, Fu Hai!

A porcelán-pavilon felől nagyon halk fuvolaszó kezdődik, mintha nagyon messziről jönne a hangja, és megszakításokkal tart e jelenet végéig, és folytatódik a következő jelenet elejéig

Vágytam rád, mint a mongol paripa északi hazája szelére, mint ahogy az annami madarat visszahajtja vágya délnek . . . Szeretsz?

YENG RE (szemérmesen lesüti a szemét)

A FESTÓ Nem láthattalak, és a könnyeim, mint hosszú selyemszálak folytak le, és az orrom vize, mint a megfagyott vizes cs csillogott, és sóhajtottam, mint az ősi szélben a tücsök, mikor átkarol egy száraz ágacska.

YENG RE Sokáig nem maradhatok veled, Wu Tao-yuan. A FESTÓ Tudod már a szomorú hírt? A császár száműzött engem. Még ma éjjel el kell innen mennem tízezer mérföldnyire.

YENG RE Miért száműzött téged a császár?

A FESTÓ Mert észrevette, hogy szeretlek.

YENG RE (határozottan) Akármilyen les, én a tied vagyok, Wu Tao-yuan!

A FESTÓ (szorosán magához ölelve Yeng Ré) Tudtam, hogy így fogsz beszélni. Éppúgy nem lehet engem tőled elválasztani, mint az árnyékodat. Elválhatatlanok vagyunk, mint a mandarinkacsa és a párja.

Dörömbölés a kerti ajtón

YENG RE (kiszabadítva magát Wu karjából) A kerti kapun dörömbölnek.

Jön Tshao futva

TSHAO (Yeng Réhez) Meneküljetek! Jön a császár.

Mindhárman el

Hatodik jelenet

A császár, Tu Fu, Tshang, Tsao Shi.

Jön Ming Huang császár a kíséretével, amely költőkből, festőkből, zenészekből áll, akiket a császár barátjainak tekint, és velük szokott bor mellett mulatni. Azonkívül ott van Tsao Shi, a császári hárem főeunuchja is. A tár-saság vidám, bohém, jókedvű, de tekintettel a császár jelenlétére, sohasem fékevesztett, inkább szertartásos és udvari. Egő színes papírlampionokat hoznak magukkal, hosszú, vékony pálcákon lobogtatják őket.

Jelenet: Ming Huang, a császár, Tu Fu költő, Tshang zenész, Yüen festő, Má író, valamennyien mandarinok és a Hanlín Akadémia tagjai. Tsao Shi főeunuch. A porcelán-pavilonban Li Tai-pe költő már korábban helyezkedett el, de egyelőre jelenlétét csak a fuvola szava árulta el, amely mind erősebb és erősebb lesz

A CSÁSZÁR (a többiekhez) Nézzétek csak . . . a hold oly pirosan csillog, mint a bikavérszínű szu-choui porcelán tányér.

YÜEN (a császárhoz) Felséges uram, a hasonlatát nem illethetem más címen, mint (bókolva) felséges! FŐEUNUCH Fuvolaszót hallok, felség . . .

A CSÁSZÁR Ki lehet az a csodabogár, aki holdvilágnál magában fuvolázik?

FŐEUNUCH Talán valamelyik szerelmes, fiatal bonc. A

CSÁSZÁR Miért éppen szerelmes? Nézzétek csak ezt a kappanhangú Tsao Shit, ennek mindig szerelmen jár az esze!

YÜEN (a hangra figyelve) Ah, ezt a hangot én ismerem. Ez a Li Tai-pe fuvolája.

A CSÁSZÁR Honnan tudod?

YÜEN A Li Tai-pe fuvolája yü-kóból való, és a hangját könnyen meg lehet ismerni. Felség, én azt hiszem, hogy költő cimboránk ott búvik a porcelán-pavilonban. A CSÁSZÁR Adjátok ide a fuvolámat.

Yüen a császárnak egy fuvolát ad át. Az a híd az a porcelán-pavilon felé megy, amelynek egyik oszlopa mögé rejtőzködik. Mikor Li Tai-pe fuvolája elhangzik, a császár saját fuvoláján felel neki. Ez a játék egyszer-kétszer ismétlődik

Hetedik jelenet

Voltak és Li Tai-pe

LI TAI-PE (akit a feleselő fuvola kíváncsian előcsalt a pavilonból, megjelenik a holdfényben, kezében fuvolával és körülnéz) Ki az? (Szembe találkozik a császárral)

LI TAI-PE (meglepetten) Felség!

A CSÁSZÁR (kacagva) Li Tai-pe! Mit keresel itt a sötét-ben?

LI TAI-PE Felség, csak a holdat néztem, és a hold engem nézett.

A CSÁSÁZÁR Igaz, hogy ma feltűnően piros a hold arca, de vajon neki is olyan jó borszaga van, mint neked?

LI TAI-PE Felség, nálam csak egy nagyobb korhely van a világon, a hold. Az imént is együtt iddógáltunk, és én neki egy verset mondtam.

A CSÁSÁZÁR Erre magam is kíváncsi vagyok, Li Tai-pe, de mielőtt elmondanád, papirost és ecsetet fogunk kérni.

LI TAI-PE Mínek, felség?

A CSÁSÁZÁR Le akarom íratni a versedet. A minap is meg akartam örökíttetni egy versedet, de mire rákerült a sor, elfelejtetted. *(Int a lent lévőkhöz, akik a hídon át felsietnek a pavilonba)* Hamar ide a lámpásokat. Papirost! Tust! Ecsetet!

Ming Huang és kísérete a pavilon asztala körül helyezkedik el. Tustartókat állítanak az asztalra. Mindeniknek a kezében ecset van és egy szorosra összesodrott selyempapír-tekerccs, amelyet bal kezükben fognak írásra készen. Az írás nem az asztalon történik, hanem kínai módra a bal kézben tartott tekerccsnek az író felé eső oldalán, amelyre felülről lefelé egymás alá ír betűket, és amikor a papír aljára ér, jobb kezével a bal kézben tartott tekerccsről elhúzza a megírt részt, és új betűhasábra fog, amely az előbbtől balra (a kínaiak jobbról bal felé írnak), felülről lefelé haladó betűkből áll; és így tovább. A teleírt papírrész mindig jobb kéz felől lóg le a tekerccs-ről

A CSÁSÁZÁR *(kezeben papírtekerccsel, Li Tai-péhez)* Most rajta, barátom! ... én is segíték leírni.

LI TAI-PE Milliő bocsánat, felség . . . most már végképp elfelejtettem az egészet.

A CSÁSÁZÁR Tudtam!

LI TAI-PE De ha felséged megkínál egy csésze borral. A CSÁSÁZÁR Egy csésze bort!

Intésére Li Tai-pének csészében bort adnak

LI TAI-PE *(iszik, kihörpenti csészéjét, amelyet ledob a tóba, megtörli bajuszát, szájához veszi fuvoláját és né-hány bevezető akkordot fúj rajta, aztán átadja a fuvoláját Tshangnak)*

A többiek írásra kész ecsettel figyelnek, köztük a császár is

LI TAI-PE *(a holdra néz, és fuvolaszó kísérete mellett mondja)*

Virágos lugasban ültem bor mellett,
Elkelt volna egy vidám cimborá.
Egyszer csak jön a hold, rám köszönt mosolygó sugarával, Az árnyékom meg beáll harmadiknak a társaságba. — A hold bizony nem tud inni,
Es az árnyékom csak a mozdulataimat majmolja, De azért tartom velük a barátságot,
Dózsólni, mulatni akarok velük, míg a tavasz virul. — No lám, a hold hogy mosolyog dalomra,
Az árnyékom meg hogy táncol, ugrál!
Amíg eszemen leszek, szoros lesz a barátság,
De ha majd levesz a lábamról az ital, vége az összetartásnak,
Akkor elválunk egymástól búcsúszó nélkül ... De holnap ilyenkor . . . boldog viszontlátásra!

A CSÁSÁZÁR *(átfutja a leírt költeményt)* Oly szép, hogy yü-kőbe akarom vésetni.

LI TAI-PE Úgy látszik, ma jó napom van. Mialatt írta-tok, eszembe jutott egy másik.

A CSÁSÁZÁR Ho-hó! ezt is le fogjuk írni . . . Mi lesz a címe?

LI TAI-PE (a pavilonra mutat) „A porcelán-pavilon.”

A többiek írásra készülnek. A fuvola megint megszólal. Li egy pillanatig végignéz a pavilonon, a hídon és a tár-saságon, aztán mondja

Kis kerti tó kellős közepén csillog a zöld és fehér

porcelánból való pavilon . . .

Yü-kőből való híd visz hozzá, mely görbe, mint a tigris háta
A pavilonban jó barátaim ülnek, tarka ruhában
aranysárga bornál . . .

Vidáman szólnak, verseket írnak, tarkóra tolják
sipkájukat, és felgyúrik ujjasaikat . . .

És a tóban, amelyben a kis híd megfordítva tükröződik, mint valami yü-kőből való felhold, ott isznak jó barátaim, tarka ruhában, aranysárga bor mellett, fejtetón állva egy porcelán-pavilonban . . .

A CSÁSÁZÁR *(elragadtatva olvassa némán a saját kezével leírt verset, felkel a helyéről, Lihez megy és meg-öleli)*

A többiek Li Tai-péhez sietnek és üdvözlök

LI TAI-PE Ugyan ne bolondozzatok! Itt van a világ legsárgább és legédesebb bora, amely többet ér, mint a világ legszebb költeménye . . . Igyunk, felséges uram!

A jelenlevők letakarítják az asztalról az írószereket, amelyek helyébe borral telt nagy porcelánvázát tesznek és köréje apró csészéket, amikből a bort isszák

A CSÁSÁZÁR *(elhárítva a felkínált csészét)* Barátaim, én nem iszom . . . Kolostorban . . .

LI TAI-PE Felség, ne törődjék a bolond bonccokkal! Az örökélet italát kínálják, mikor itt van a feledés itala! . . . Örökké éljen a bor! *(Iszik)*

A CSÁSÁZÁR Barátaim, nem is tudom megmondani, milyen jót tesz nekem ez a vén kolostor. A kolostor csöndje, a néma istenszobrok, amik körül nagy, tarka lepkék libegnek, a pagodák halk csilingelése, a kilenc remekíró kőbe vésett bölcsessége meghozták számomra álmatlanságom orvosságát.

FŐEUNUCH Felséged nagyon sok teát ivott odahaza.

A CSÁSÁZÁR Nem a tea volt a baj, kedves Tsao Shi barátom, hanem . . . a nők . . . De végre itt a kolostor csöndjében magamhoz térek.

LI TAI-PE Éljen a vén Tung Lung kolostor! *(Iszik)*

A CSÁSÁZÁR Mit jelentenek ezek a rizsszemek itt a földön?

LI TAI-PE A fák odvából hulltak ki, hol szelíd papagájok fészkelnek.

A CSÁSÁZÁR És lépten-nyomon vízfoltokat látok a kőve-ken.

LI TAI-PE Van hátul a kertben, szomorúfüzek alatt egy régi ciszterna. Abban veszik a szent fürdőt a vezeklő apácák. Tilos megtörülközniök, vizes nyomuk ott marad az úton. Oh, ezek a vezeklő nők!

A CSÁSÁZÁR De azért mégsem értem egészen azokat a nőket, akik ifjúságukat és szépségüket örök lemondásba fojtják.

LI TAI-PE Felség, minden nőben van valami boldonság, és ez onnan van, mert csak vizet isznak.

A CSÁSÁZÁR A virág és nő ne igyék mást, mint vizet. LI TAI-PE Megérjük még, hogy csuhát ölt felséged. YÜEN *(a főeunuchhoz)* Félek, Tsao Shi nemsokára vége lesz a háremednek!

A CSÁSÁZÁR Mit szólnátok barátaim, ha azt mondanám, hogy ez az utolsó csésze bor, amelyet környezetemben megtűrök? Mit mondanál te, Li?

LI TAI-PE Azt mondanám, hogy felséged meg akar nő-sülni!

A CSÁSÁZÁR Nem jársz messze az igazságtól, Li . . .

LI TAI-PE *(a császárhoz)* És hogy hívják azt . . . az igazságot?

A CSÁSÁZÁR Fu Hai . . . A Tung Lung vezeklő leányai közül való. Ha áttör a napsugár keleten az ég selymes sátorán és az eperfák csúcsát megaranyozza, Fu Hai ott áll a sötét lombok alatt, és selyemhernyóit eteti, amelyek az ágakról átmásznak puha bársonyos tenyerére. Gömbölyű csupasz karján kosarának fogója a legszebb karperec. Kosarának zöld selyemzsinórja van, és horogja cimtárból van hajlítva. És ha szabadon maradt kezét dús kontyához emeli, csudálkozva áll meg a nap. Fülében gyöngyös gyűrű van, amelynek tüze olyan, mint a holdvilágé. Szoknyája zöld selyem, gyöngéd mályvamintával és ráncokat vet, lebeg, mint a felhő,

amelyen a halhatatlanok szekereznek. Lehelete olyan, mint a virág illata. És a szeme!!! . . .

LI TAI-PE (*hirtelen felemeli a császár felé a csészéjét*)

A legszebb nő egészségére! (*Csészéjét a tóba hajítja*)

A CSÁSZÁR (*a tóra mutatva*) Ezen a tavacskán csolnakázott a minap . . . ő maga evezett . . . Oh, milyen szép volt! . . . (*Fejét kezébe hajítja, maga elé bámul, mialatt Tshang, a zenész, fuvolat emel a szájához*)

LI TAI-PE (*fuvolaszóra, halkan*) Teknősbéka ballag a ló-tuszleveleken . . . A nádvirág sűrűjében, kolibri ring . . . Fiatal lány evez egy lenge csolnakon . . . Dala tovapereg a víz gyűrűjében . . .

Balra a kör alakú falnyílásban megjelenik Fu Hai, Kam Lin. A hold éppen rátűz

Nyolcadik jelenet

Voltak, Kam Lin

FU HAI (Kam Lin) (*észre sem véve a jelenlevőket, maga elé néz*)

A pavilonban a császár feláll, és Fu Haira bámul mozdulatlanul, akire minden szem rászögeződik

A CSÁSZÁR (*kíséretéhez*) Oltsátok el a lampionokat!

Amint ez megtörténik, a császár lábujjhegyen kijön a pavilonból, átmegy a kis hídon, és Kam Lin felé közeledik

KAM LIN (*időközben elővette a gitárját, és rajta egy halk dalt penget*)

A CSÁSZÁR (*a fal mögé lopózik, amelynek nyílásában Kam Lin ül. Mikor Kam Lin abbahagyja a pengetést, halkan megszólítja*) Fu Hai!

KAM LIN (*felugrik, ijedtében eldobja a gitárját, és menekülni akar*)

A CSÁSZÁR (*elkapja a kezét, és nem ereszti el*) Miért menekülsz előlem? . . . Nem ismersz meg?

KAM LIN (*halkan, ijedten*) Felség!

Az alábbiak folyamán a pavilonban lévők óvatosan, lábujjhegyen kilopóznak egyenkint a pavilonból, és eltűnnek

Kilencedik fejezet A

császár, Kam Lin

A CSÁSZÁR Ne félj tőlem . . . szeretlek . . . imádlak . . . Miért bujkálsz, ha kereslek? . . . És most miért jöttél ide? . . . Tudtad, hogy itt vagyok? . . . Megmondták vagy megsejtetted?

KAM LIN (*félőn, halkan, remegve*) Engedje el a kezemet, felség.

A CSÁSZÁR (*megragadva Fu Hai [Kam Lin] kezét*) Puhá kezéd Liliommal felér,

A bőröd mint lágy viasz fehér

És mint a szű, oly sápadt a nyakad,

Mint édes tökmag, apró a fogad.

Sima, kicsiny tücsökhomlokodon

Szemöldököd selyem és lágy ivén

Pünkösdi rózsá mosolya virul,

Szemed beszéde elbűvölő szirén.

KAM LIN Felség, a hal nem repülhet a levegőben, és a sas nem tud a vízben úszni.

A CSÁSZÁR Miért mondd ezt?

KAM LIN Felséged a Menny Fia, és én Tao istennek egy-szerű szolgálója vagyok.

A CSÁSZÁR Szébb vagy, mint Kuan Yin istennő. És mint istennőnek, trónon van a helyed.

KAM LIN Felség, engem vallásosan neveltek. Bánt ez a beszéd!

A CSÁSZÁR Szeretem a hitedet, amely olyan, amilyen csak az ártatlan gyermeké lehet.

KAM LIN Felség, el kell mennem . . . Már nagyon sokáig maradtam el.

A CSÁSZÁR (*kérlelve*) Ne menj még, Fu Hai . . . Még nem mondtam el mindent, és holnap talán már késő.

KAM LIN Ami egy napig sem tart, érdemes-e ezért maradni?

A CSÁSZÁR Nem magamat, de téged féltetek, hogy egy nap alatt megváltozhatsz.

KAM LIN Nem változhatom meg. Apáca akarok lenni. A CSÁSZÁR A szent, illat nélkül való lótuszvirág oltárra

illik. Az illatos yü-lan virág menyasszonyi koszorúba való . . . Akarsz-e a feleségem lenni, Fu Hai?

KAM LIN (*meglepetve és csodálkozva néz a császárra*) A CSÁSZÁR Az apácai fátyol helyett a császárné palást-

ját kínálom föl neked. Légy a feleségem, Fu Hai! KAM LIN Felség, itt születtem a Tung Lung kolostorban,

és éppoly nehezen válok meg tőle, mint az az orchidea-bokor, amelyet gyökerestől kellene innen kiásni.

A CSÁSZÁR Udvaromban egy hét alatt elfelejtéd a kolostort.

KAM LIN Csöndre, egyszerűsége vágytam mindig. Nekem való az udvari élet, felség. Már ez a tréfa is bánt, hogy megkérte a kezemet.

A CSÁSZÁR Nem tréfa ez, Fu Hai! Magammal szeretnék vinni palotámba. Boldog kicsiny fészket akarok neked építeni, Fu Hai. Szétkergetem a hárem nőit. Kapumat elzárom a vándor táncosnők és énekesnők előtt. Szilaj cimboráim társaságát szelnek eresztetem. Csak veled, neked, érted akarok élni egyedül . . . Légy az enyém . . . Fu Hai.

KAM LIN (*rövid habozás után*) Nem.

A CSÁSZÁR Nem?!

KAM LIN Ilyen áldozatot nem érdemlek meg, el sem fogadhatok felségedtől.

A CSÁSZÁR Van-e olyan áldozat, amit keveslek érted, Fu Hai? És ennek fejében nem kívánok mást tőled, mint hogy szeress, és hogy maradj meg olyan egyszerűnek, mint amilyenek megismertelek. A te tisztaságod, egyszerűséged, nemességed áldás lesz rám és országomra nézve. Ha mi szeretjük egymást, példánk messze fog világítani, valameddig a nap sugara éri a négy tengert és a világ nyolc sarkpontját. Boldogságra tanítjuk meg majd az egész világot . . . Miért habozol még? Akarsz-e az enyém lenni?

KAM LIN (*nem felel, remeg, megtántorodik*)

A CSÁSZÁR (*felfogja, és szorosan magához öleli*) Még mindig félsz tőlem? (*Fu Hai felzokog*) Szeretsz?

KAM LIN (*felelet helyett térdre rogy, és a császár ruhájának alsó szegélyéhez érinti a homlokát*)

A CSÁSZÁR (*fölsegíti*) Ezt nem engedhetem meg. Ha szeretsz, nem szabad többé alázatos apácának lenned. Föl a fejeddel! Nézz a szemembe! (*Kam Lin gépiesen engedelmessékedik*) A menyasszonyom vagy! (*Magához öleli*)

Jön Tshao

Tizedik jelenet

Voltak, Tshao

TSHAO (*megpillanatva a császárt, egy pillanatig meglepetve néz rá, aztán a földre borul, hogy szertartásosan üdvözzölje.*

Két kezét homlokán összekulcsolva térdre esik) Felség!

A CSÁSZÁR Kelj föl, Tshao . . . Mit akarsz?

TSHAO (*feláll*) Felséges uram, Fu Hai még nem végezte el az esti ájtatosságát.

A CSÁSZÁR (*Kam Linhoz*) Menj, Fu Hai, és imádkozz érettem is. (*Megsimogatja gyöngéden az arcát. -- Tshao-hoz*) Te itt maradsz, beszédem van veled.

KAM LIN (*mély bókkal búcsúzik, és távozás közben szerelmesen hátra-hátratekinget, míg el nem tűnik*) A CSÁSZÁR (*Tshao-hoz*) Fu Hai gyámjapja vagy? TSHAO Az vagyok, felség.

A CSÁSZÁR Fu Hait feleségül akarom venni.

TSHAO (*mély meghajlással*) Felséges uram! ez a határtalan mennyei kitüntetés . . .

A CSÁSZÁR Nézd meg, mi van a csillagokba írva. Házasságom javára lesz-e országomnak és népemnek? Kísérni fogja-e a három legnagyobb áldás, a fiak, évek és

boldogságok bősége? Az égi jelek alapján pedig tűzz ki egy napot, amelyen egybekelhetünk.

TSHAO Felség, a mai éjjel nagyon alkalmas a jóslatra. Telihold van. A Pásztorfiú és Szövőleány, a szerelmesek csillagai káprázatosan ragyognak a Tejút két partján. *(Ruhája bő ujjából fémből való varázstükröt vesz elő, hókusz-pókuszát végez vele)* És ott kelet felől az ég alján most kél a ragyogó ikercsillag! . . .

A CSÁSZÁR A jóslatot majd jelentsd nekem. (El) TSHAO *(amint egédül marad, ismét fölemeli tükrét, mely asztrológikus tükör, kínaiul: ching)*

E tükröknek az a különös tulajdonságuk van, hogy csiszolt tükröfelületükről a fehér falra vetítik a hátukon levő domború díszítéseket. Európai fizikusok megvizsgálták a chinget, és a különös jelenséget a tükör csiszolási módjára vezetik vissza. A színpadon valami alkalmas optikai trükkre adhat ez a jelenet alkalmat. Mágikus mozdulatait nagyon halk, szférikus zene kíséri, amint tükrével a háttér felé hátrál, míg ő maga el nem tűnik, és helyette a háttérből két tarka kínai ruhás leány alakja merül fel. Egymás kezét fogják, s amint lassan-lassan a színpad elejére jönnek, egyre inkább látható, hogy arcuk, természetük, mozdulataik, ruhájuk teljesen azonos, úgy hogy a kettőt nem lehet megkülönböztetni. Az egyik Kam Lin, a másik Yeng Re. Közös nevük: Fu Hai

Tizenegyedik jelenet

Tshao, Kam Lin, Yeng Re

Tshao nemsokára visszajön, és megfogja jobbról Kam Lin, balról Yeng Re kezét

TSHAO *(erősen Kam Lin arcába néz)* Hát ki vagy te voltaképp?

KAM LIN *(mosolyogva)* Én Kam Lin vagyok.

TSHAO Nem tréfálsz? Igazán Kam Lin vagy?

KAM LIN *(Yeng Rére mutat)* Itt van Yeng Re.

TSHAO *(mosolyogva, fejét csóválva)* Már én sem tudlak felismerni benneteket! *(Megfogja Yeng Re kezét jobbról, Kam Lin kezét balról)* Már magam is kezdem hinni, gyermekeim, hogy a Tung Lung kolostor legnagyobb csudája vagytok . . . Egy napon születetek, és csak egy órával jöttél hamarabb a világra, mint Kam Lin hügod . . . A bába ősi szokás szerint egy vesekőből való királyi pálcát tartott készen arra az esetre, ha fiú születik, és egy hitvány tégladarabkát, ha leány jönne a világra . . . Es megszületté te, Yeng Re, és a bába a kezébe adta a téglát, amelyet piciny ujjaid-dal szorosan megfogtál. Anyád azonban tovább vajudott, és egy óra múlva világra hozta Kam Lint. Neki királyi pálcát adtunk a kezébe, hogy meg tudjuk különböztetni elsőszülött nővérétől . . . Lásd, Kam Lin, már az életed első napján jelek mutatták, hogy császárné lesz belőled. Akarsz-e Ming Huang felesége lenni?

KAM LIN Akarok.

YENG RE De akkor én meg Wu Tao-yuan feleségévé le-hetek, ugye, apám?

TSHAO Ha el vagy rá tökélvé, hogy a festővel megosszad a száműzetés és a szegénység keserű kenyerét, akkor feleségévé lehetsz.

YENG RE Csak Wu Tao-yuané akarok lenni.

TSHAO Ebbe a kettős házasságba, gyermekeim, én csak egy feltétellel egyezem bele. Meg kell esküdnötök, hogy közös titkotokat soha senkinek, még férjetekeknek sem fogjátok elárulni az én tudtom és akaratom nélkül. KAM LIN Előbb-utóbb ügyis kitudódik!

TSHAO Nem szabad kitudódnia. Ne felejtsetek el, gyermekeim, hogy sem a császárnak, sem Wu Tao-yuannak sejtelve sincs róla, hogy ti ketten vagytok. Csak ti választottatok köztük. Hátha ők másképp határoznának?

YENG RE Nem hiszem!

TSHAO Ki tudja? . . . Én jól átgondoltam, mit kell tennetek, gyermekeim. Yeng Rének számkivetésbe kell mennie Wu Tao-yuannal együtt. *(Yeng Réhez)* Még ma megeskütek benneteket, és éjféltől útra kell indulnotok!

KAM LIN *(ijedten)* Nem láthatom többé Yeng Rét?

TSHAO *(zene)* Tudom, hogy nehezen váltok el egymástól, és én mégis azt akarom, hogy a világ két ellenkező tája felé menjetek, és soha senkinek el ne áruljátok titkotokat. Sokat tünődtem sorsotokon, gyermekeim. A hatalmas Tao isten csodálatosan hasonlóvá tett benneteket, és én töprengtem rajta, hogyan fordítsam java-tokra az ő isteni adományát. És végre úgy döntöttem Tao magas sugallatára, hogy amit ő egynek szánt, azt én nem választom ketté. Így lett belőletek egy Fu Hai. Amikor csak akarjátok, *cserélhettek* egymással anélkül, hogy valaki észrevenné. A császári palota, Kam Lin, nem fog úgy a hátadhoz nőni, mint a teknősbéke héja. A kunyhó, Yeng Re, nem fog úgy hozzád tapadni, mint a csiga háza. Kivételes helyzetben vagytok minden más ember fölött, sorsot cserélhettek! Csak ennek tudatában engedlek el benneteket a világ két ellenkező pont-ja felé . . . És most menjetek, repüljétek, mint a sárga köcsögök a mély kék vizek felett!

Függöny

MÁSODIK FELVONÁS

Zene. Történik Tshang Ngan fővárosban, a császár Tshao Yang nevű palotájában.

A Tshao Yang palotában: a császárné terme. Háremhölgyek hevernek székeken, pamlagokon. Köztük a főeunuch lomhán ül, szundikál. A szomszédból halk, érzéki zene szűrődik át. Egy háremhölgy, Tai Tsun páva-tollal fölcsiklandozza Tsao Shit

Első jelenet

Főeunuch (Tsao Shi) és Tai Tsun

FŐEUNUCH *(felriadva)* Mi az? . . . mit akarsz?
TAI TSUN Mindig alszol . . . ez árt az egészségednek.
FŐEUNUCH *(nyújtózik, ásít)* Még egy percig aludni hagyhattál volna, Tai Tsun. Nem férsz a bőrdobbe. TAI TSUN Ennek is te vagy az oka.

FŐEUNUCH Én?

TAI TSUN Téli óta felém se nézett a császár.

FŐEUNUCH Mit tehetek róla?

TAI TSUN Sohasem emlited előtte a nevemet.

FŐEUNUCH Hiába emlegetném.

TAI TSUN Talán nem vagyok elég szép?

FŐEUNUCH Átkozottul emlékezteted a császárt a feleségére, Fu Haira.

TAI TSUN Ez is baj?

FŐEUNUCH A legnagyobb!

TAI TSUN De hiszen a császár szerelemből vette el feleségül Fu Hait.

FŐEUNUCH Annak már két éve. Két év alatt sok minden megváltozik. Miért nem hasonlítás inkább Ying Yingre?

TAI TSUN Ying Ying táncosnőre? Miért?

FŐEUNUCH A császár számára most nincs más nő a világon, mint Ying Ying.

Jön Ying Ying

Második jelenet

Voltak, Ying Ying

YING YING *(jókedvűen, szelesen, csaknem táncolva jön)* A nevemet hallottam. Valami rosszat mondtál rólam, Tsao Shi?

FŐEUNUCH Inkább leharapnám a nyelvemet, Ying Ying.

Tai Tsun a többi nő közé vonul

YING YING *(bizalmasan)* Jó, hogy négy szemközt vagyunk. Pontos mondanivalóm van. *(Halkan)* Honnan szerezted meg a két kígyót?

FŐEUNUCH *(halkan)* Li Ling ritkaságkereskedőtől. YING YING A császár még nem volt itt?

FŐEUNUCH Nem ... Miért?
 YING YING Úgy látszik, még nem fedezte föl ágyában az egyik vipérát.
 FŐEUNUCH Az ágyába rejtetted?
 YING YING Ahogy te tanácsoltad, Tsao Shi.
 FŐEUNUCH Ming Huang rettenetesen fél a kígyótól. Gyermekekorában megjövendülték neki, hogy kígyómarástól fog elpusztulni. Ezért van az udvarában Tsho Ma, a japáni kígyóbüvölő, hogy ha kell, megmentse a császár életét.
 YING YING A kígyó, amit a császár ágyába csempészttem, el van altatva. Hiszen nem a császár élete kell nekem. Csak azt akarom, hogy a feleségére, Fu Haira gyanakodják a kígyó miatt.
 FŐEUNUCH Hová rejtetted a másik vipérát?
 YING YING Nálam van.
 FŐEUNUCH Nálad ! . . . Hol?
 YING YING A ruhám alatt. Azért jöttem ide, hogy Fu Hai aranyhalas medencéjébe csempésszem. Így egészen a császárnéra fog hárulni a gyanú, hogy a császár életére tör.
 FŐEUNUCH Félek . . . Fu Hai minden pillanatban beléphet.
 YING YING Csak mutasd meg, hol az aranyhalas medence?
 FŐEUNUCH (*mutatja*) Ott a sarokban. A császárné féltekenyen vigyáz halacszkáira. Maga eteti őket.
 YING YING Epp ez fogja a vesztét okozni! . . . Tsao Shi, ha sikerül a tervünk, ha én leszek a császárné, halálból téged foglak kinevezeteni udvari csillagásznak.
 FŐEUNUCH Tshao helyébe?
 YING YING Tshao, Fu Hai apja a csillagász állást csak azért kapta, mert a császár házasságából dús gyermek-áldást jövendült. Fu Hai azonban a mai napig gyermektelen. A császár már elunta a várást, és Tshao állása megingott.
 FŐEUNUCH (*az ablakon kinézve*) Jön Li Tai-pe. YING YING Barátunk ez az ember?
 FŐEUNUCH Azt sohasem lehet róla tudni.
 YING YING Tehát ellenségünk?
 FŐEUNUCH Nagy befolyása van a császárra.

Jön Li Tai-pe

Harmadik jelenet

Voltak, Li Tai-pe

LI TAI-PE (*barátságosan üdvözölve Ying Yinget*) Szép Ying Ying kisasszony!
 YING YING (*hízkelve Li Tai-péhez*) A múltkor megígérted, Li Tai-pe, hogy verset fogsz írni rólam. LI TAI-PE A versnek ára van!
 YING YING Mibe kerül?
 LI TAI-PE Amit egyszer már megígértél.
 YING YING Melyik táncomat akarod?
 LI TAI-PE Amelyik a legszebb és legszomorúbb.
 YING YING De azt csak fehér gyászruhában lehet el-járni.
 LI TAI-PE Ha ezt a színes ruhádat leveted, alatta ott a fehér !
 YING YING Jó, levetem. (*A szekrény felé megy, amely-ről az imént Tsao Shi azt mondta, hogy amögött van a császárné halasmedencéje, ott vetközni kezd. Elmegy Tsao Shi mellett*)
 LI TAI-PE (*int az udvarhölgyeknek, akik előveszik hangszereiket, próbálják, és a harakiritánc bevezető ütemeibe fognak bele*)

Zene

A szekrény mögül előjön Ying Ying lenge fehér selyem-fátyol ruhában, fogai közt keresztbe fektetett, hosszú, he-gyes törrel, büszke, elszánt fejtartással, tánc lépésekkel Harakiritánc

Zene vége

YING YING (*A tánc után Ying Ying kimerülten az eunuch vállára borul. Tsao Shi fülébe halkan*)

FŐEUNUCH (*halkan*) Ezt jól csináltad!
 YING YING (*Li Tai-péhez*) Tetszettem?
 LI TAI-PE (*elragadtatással*) Szébb voltál, mint a szerelem, csaknem oly szép, mint a halál.

Jön Ming Huang császár

Negyedik jelenet

Voltak, a császár

Császári vértések kíséretében Ming Huang magatartása nyugodt, komoly, méltóságtejes, de szeméből harag villámlik. A főeunuch és Li Tai-pe a földre borulnak eléje szertartásosan

A CSÁSZÁR (*hidegen néz le rájuk, körülnéz a teremben, int a háremhölgyeknek, akik intésére némán kivonul-nak, trónszékbe ül, Li és Tsao Shi szemét fürkészve*) Megmondta bölcsen Kung Fu-tse, a „Miriád Évekre Szóló Nagy Tanító Mester”, hogy az ember csak egy barátjában bízhat, saját magában. (*Élesen*) Halálos ellenségek vesznek körül ! ... Az imént az ágyamban a cselédek kígyót fedeztek föl. Ennek harapása, azt hiszem, nekem volt szánva ... Ki tette ezt? (*Körülnéz, de senki nem felel*)
 YING YING (*rejtekhelyén felsikolt*)
 A CSÁSZÁR (*összerezzenve*) Mi az?
 YING YING (*félíg felöltözve előrohan, sikoltoz, és iszonyodva néz hátra arra, amerről jött*) Kígyó! ott . . . ott! A CSÁSZÁR (*összeborzongva*) Hol?
 YING YING (*a császár elé rogy, átfogja a térdét, és iszonykodva mutat arra, ahonnan jött*) Ott, ott, felséges uram!
 A CSÁSZÁR (*nyugodtságot erőltetve*) Kígyót láttál? YING YING (*remegve*) Felsőg, egy vipérát . . . A császár-né aranyhalas medencéjében! . . .
 A CSÁSZÁR (*minden ízében remegve, a kíséretében lévő vértesekhez*) Hívjátok be a kígyóbüvölő Tsho Mát!

Egy vértés az ajtóhoz szalad, kitarja, és rajta belép Tsho Ma

TSHO MA (*félíg mezítelen testű japán fiatalember, bő, sötét színű ruhája a dereka köré van csavarva, és a lábait fedi. A mellét, karját gyönyörű tetovált színes rajzok borítják. Egyik kezében fuvolát tart, a másik kezében, a hóna alatt, egy szövetbe burkolt hosszúkás üvegládát*)
 A CSÁSZÁR (*amint Tsho Mát meglátja, egyszerre megnyugszik, csöndes, nyugodt hangon szól hozzá*) Tsho Ma, ott a halas medencében vipera van. Nézd meg . . .

Tsho Ma siető, de nyugodt lépésekkel a szekrény mögé megy, és eltűnik

YING YING (*összeborzongva, sírva*) Ó, félek! . . .
 A CSÁSZÁR (*Ying Yinghez, csillapítva*) Itt van Tsho Ma . . . nincs már semmi veszedelem !
 TSHO MA (*előjön, előhossa az üvegládát, a császárhoz*) Ez a kígyó, melyet most fogtam, szakasztott mása annak, amelyet felséged ágyában találtak.
 A CSÁSZÁR (*iszonyodva*) Vidd ! Vidd!
 TSHO MA (*betakarja a kígyókat, és a császár intésére eltávozik*)
 A CSÁSZÁR (*az eunuchhoz*) Azt hittem, hogy a császárné aranyhalacszkákat tart a halasmedencében. A halak, úgy látszik, kígyókká változtak!
 FŐEUNUCH (*képmutatóan*) Óh, a felséges asszonyt még gondolatban sem merném meggyanúsítani.
 A CSÁSZÁR (*Ying Yinghez*) Menjünk! (*El Ying Yinggel és Livel*)
 TSAO SHI (*visszamarad. Jön Tshao. Gúnyosan Tshao-hoz*) Arra nem gondoltál Tshao, hogy a börtönben, ahová kerülsz, viperák fognak rád várakozni ? (*Nevetve el*)
 TSHAO (*szólni akar, de arra már Tsao Shi eltűnt és Tshao ámul-bámul utána*)

Ötödik jelenet

Tshao, Kam Lin A

császárné terme

Kis idő múlva egy másik ajtó felől belép Kam Lin császárnéi ruhában. Szomorú, levert. Leül egy trónszerű karosszékre. Tshao még nem veszi észre

KAM LIN *(Tshaóhoz)* Apám!

TSHAO *(felriadva)* Kam Lin!

KAM LIN Miért olyan ijedt az arcod?

TSHAO Tsao Shi az imént börtönrel és kigyóval fenyegetett meg engem. Azt sem tudom, miért.

KAM LIN A császár ágyában a cselédek viperát találtak.

TSHAO Ah! És most minket gyanúsít meg miattok? ! Értem már!

KAM LIN Tsao Shi, a főeunuch és Ying Ying már napok óta együtt sugdosnak. *(A földre néz)* Itt víznyomok van-nak a padlón. *(A nyomok után megy a halasmedencéhez, és a szekrény mögött eltűnik, de nyomban vissza-tér ijedt arccal)* A halacskaám fele megdőglött, féloldalt fordult. Mi történhetett itt?

TSHAO Meg kell tudnom, mi készül ellenünk? *(Menni készül)*

KAM LIN *(könyörögve)* Ne hagyj egyedül! Félek. TSHAO Ha hirtelen veszedelem támadna *(egy orchidea-cserepet emel fel)*, ezt az orchidea-cserepet tedd az ablakodba. Erre a jelre nyomban itt leszek.

KAM LIN Miért büntet engem az ég? Miért nincs gyermekem?

...

Nem veszi észre, hogy Tshao időközben eltűnt, amikor el-mélyedéséből magához tér, egy szegényesen öltözött nő <áll előtte

Hatodik jelenet

Kam Lin, Yeng Re

YENG RE *(szegényesen van öltözve, arcán fátyol, hátán egy egyéves gyermek. Előírt, mély hajlongásokkal közeledik a császárné [Kam Lin] felé, és a trón legalsó lépcsőjénél megáll)*

YENG RE Felséges asszonyom!

KAM LIN *(felrezenve)* Mit kíván tőlem, asszonyom? YENG

RE *(visszaveti fátyolát)* Most már megismeresz, Kam Lin?

KAM LIN *(örömteljes meglepetéssel)* Yeng Re! *(Egymás felé rohannak, és egymásra borulnak)*

YENG RE Nem ismertél meg ebben a szegényes ruhában, ugye?

KAM LIN Fátyol takarta el az arcodat . . . De honnan toppansz most elő váratlanul? Van két esztendeje, hogy nem láttalak!

YENG RE Megváltoztam, ugye?

KAM LIN Megszépültél, Yeng Re. Hát én?

YENG RE Szébb vagy, mint a hajnal.

KAM LIN Erősebben ölelj meg.

YENG RE Kár volna a szép ruháért!

KAM LIN *(erősen és szeretettel magához öleli)* YENG

RE Jaj, meg ne szoríts nagyon!

KAM LIN Miért?

YENG RE Mert más is van velem.

KAM LIN *(csodálkozva)* Ki?

YENG RE *(mutatja a hátán lévő gyermekét)* A fiam! KAM LIN *(mint aki álomból ébred)* Noked gyermeked van?!

YENG RE *(leoldja hátáról gyékénykosarát, amelyben a gyermek van)* Nesze, emeld meg. Harminc tien a súlya. *(Kam Lin kezébe adja a gyermeket)*

KAM LIN Szabad az ölemben venni? Nem fog sírni? YENG RE

Nem fél az senkitől, nekimegy a bikának is. KAM LIN

(becézgetve, csókolva a gyermeket) Hogy hív-

nak, édes apróságom?

YENG RE A neve Yung Nien, „Örök Évek”. Az apjától kapta ezt a nevet.

KAM LIN És ki az apja?

YENG RE Hallod! Furcsa kérdés! Az édesapja az apja,

nem pedig a tshik-ti-tshi-fu! Vagy már elfelejtetted, hogy férjem is van, Wu Tao-yuan?

KAM LIN Bocsáss meg, hogy így összevissza kérdezek. Két év óta nem láttalak, és most egyszerre elém állsz, és azt mondogod, hogy ez a kövér kis jószág a fiad!

YENG RE Férjhez mentem, tehát gyermekem született. Ez egyszerű!

KAM LIN Milyen idős a fiad?

YENG RE Egyéves.

KAM LIN Hogy is hívják?

YENG RE Yung Nien.

KAM LIN Yung Nien! Örök évekre szóló boldogságot szereztél a szüleidnek.

YENG RE Vigyázz, leejti Yung Nien a fésűt!

KAM LIN Nem lesz nagy kár érte. *(A fésű leesik és darabokra török)*

YENG RE Nem mondtam! *(Lehajol, és gyorsan fölszedi a fésű eltört darabjait)*

KAM LIN Milyen huncut kis kópé ez! *(Összevissza becézgeti Yung Nient. Yeng Réhez)* A fésűt neked adom.

YENG RE *(nézegetve a fésűt)* Mondd, ez igazi drágakő, ez a kék, ugye? De mit is kérdelem, milyen ostoba vagyok! Megvan ez legalább száz liáng értékű. Jaj, ha csak tíz liáng lett volna a kezemben, dehogy is keltem volna útra!

KAM LIN Mit mondasz? Nem volt tíz liáng nálad? YENG RE

Sokszor nem volt mit ennünk! Hiszen ezért vagyok itt!

KAM LIN Hol a férjed?

YENG RE *(titokzatosan)* Még mindig bujkál a császár haragja elől.

KAM LIN *(halkan)* Nekem elárulhatod, hol van?

YENG RE Itt van Tshang Nganban. Velem jött. De el kellett rejtenem, hogy a császár emberei valahogy rá ne ismerjenek és el ne fogják. Ahol laktunk, a Po Yang tó partján az idén nem termett rizs. Majd éhen vesztünk. Menekülnünk kellett a gyerek miatt is . . . És terád gondoltam . . .

KAM LIN Nagyon jól tetted! Kár, hogy előbb nem fordultál hozzám. Nem kellett volna annyit nyomorognotok!

YENG RE Mindig hittük, hogy majd csak jobbra fordul a sorsunk, de utóbb a férjem már semmit sem keresett. KAM LIN Wu Tao-yuan, a nagy művész?!

YENG RE Bolti cégéreket festett, ebből éltünk.

KAM LIN Bolti cégéreket!

YENG RE Falun más nem kell.

KAM LIN Most már értem, miért nyomorogtatok.

YENG RE Azt gondoltam, hogy azóta talán csak elmúlt már a császár haragja, és visszajöhetünk a fővárosba. Te mindennap találkozol a császárral. Nem szólhatnál neki a férjem érdekében? Terád a császár bizonyára hallgat.

KAM LIN *(sóhajtva)* Régen volt az, Yeng Re, mikor a szavam még ért valamit a császárnál. Én csak elhallgattam a panaszaidat, Yeng Re, és magamban azt gondoltam, hogy mennyivel boldogabb vagy te nálam.

YENG RE *(részvétellel)* Kam Lin!

KAM LIN Bizony, több okom volna a panaszra, mint neked, de térjünk csak a te dolgodra.

YENG RE Nem, nem, beszélj magadról . . .

KAM LIN Majd máskor . . . Most fontosabb a te sorsod. Én azt hiszem, hogy a férjed már bátran mutatkozhatnék a császár előtt, mert a császár már elfelejtette azt, ami akkor történt . . . Akkor még szeretett engem, és féltékeny volt Wura, de most már . . . !

YENG RE Talán elárultad neki, hogy te és én . . . hogy mi ikertestvérek vagyunk?

KAM LIN A világért sem! Hiszen megfogadtuk Tao isten oltárán, hogy titkunkat soha senkinek el nem áruljuk. Te talán megszegted fogadalmadat?

YENG RE Isten ments!

KAM LIN Te, akit a férjed szeret, nem merted neki el-árulni az igazat. Hogy mertem volna én?!

YENG RE Szegény Kam Lin.

KAM LIN Hát ha még tudnád, hogy mennyit szenvedtem két év óta!

YENG RE *(a gyermekre mutatva)* Nézd csak, hogy el-aludt.

KAM LIN *(merengve)* Azt hiszem, ha gyermekem volna,

talán még magamhoz tudnám láncolni Ming Huangot. De már minden késő. A császár mást szeret.

YENG RE Kit?

KAM LIN Ying Ying a neve. Táncozó volt egy teaházban. Most már láthatod, Yeng Re, hogy milyen szerencsétlen vagyok.

YENG RE És én még a császártól akartam kegyelmet kérni! Sokkal okosabb, ha visszamegyek.

KAM LIN Nem, nem, azért ne veszítsd el a kedvedet. Legjobb lesz, ha megkérdezzük apánkat, Tshaót. YENG RE Itt van? Beszélhetek vele?

KAM LIN Egyetlen barátom és vigasztalóm mostan. YENG RE Ó, be szeretnék vele néhány szót váltani. KAM LIN Mindjárt megláthatod. *(Fogja a cserép orchidét, és fölteszi az ablakpárkányra)*

YENG RE Mit csinálsz?

KAM LIN Jelt adok Tshaónak.

YENG RE *(szomorúan)* Így leveleztek ti egymással? KAM LIN Ha még mindent tudnál! ...

YENG RE Csak vissza, vissza falura! Óh, Kam Lin, nem irigylésre méltó a császárnék élete!

KAM LIN Milyen keresetlen és mégis milyen kedves a ruhád!

YENG RE A tiedé mellett szóra sem érdemes ez a rongy. KAM LIN Mondok valamit, Yeng Re. Cseréljünk ruhát ... meg fogjuk trefálni Tshaót.

YENG RE Hasonlítunk-e még úgy egymásra, mint régen?

KAM LIN Legalább ezt is megtudhatjuk. Gyere, gyorsan, míg Tshao nem jön.

A színről nem látható öltözködésük

Hetedik jelenet Jön a császár

és Li Tai-pe

A CSÁSZÁR *(bejövés közben, mintegy beszélgetést folytatva)* Számon kell kérnem Fu Haitól a kigyókat. *(Körülnéz)* Nincs itt.

LI TAI-PE Csak azt nem értem, hogy Fu Hai a kigyót épp ide rejtette az aranyhalacskaik közé, amelyeket annyira dédelget.

A CSÁSZÁR Talán amikor ide állította a halasmedencét, már arra gondolt, hogy milyen jó hely lesz ez a kigyók elrejtésére.

LI TAI-PE Felséges uram, tűzbe merném tenni a kezemet Fu Hai ártatlanságáért.

A CSÁSZÁR *(kicsinylőleg)* Költői túlzás, Li Tai-pe!

Mindketten el

Nyolcadik jelenet

Kam Lin, Yeng Re

KAM LIN *(Yeng Re ruhájában, előbb óvatosan kidugja a fejét a szekrényke mögül, körülnéz és halkán hátra-szól)* Jöhetsz már, Yeng Re! *(Előrejön, karján Yung Niennel)*

YENG RE *(Kam Lin császárnéi ruhájában jön a színre)* Miért remegsz, Kam Lin?

KAM LIN Féltem, hogy a császár fölfedez bennünket. YENG RE Miféle kigyóról beszélt a császár?

KAM LIN A császár ágyában ma kigyót találtak, és azt mondják, hogy az én aranyhalas medencémben is vipera rejtőzött ... Csak Ying Ying csempészhetette be hozzám a kigyót, hogy ezzel rám tereje a gyanút ... Jóleső meglepetésben volt részem ... az imént ... Li Tai-pe ...

YENG RE Li Tai-pe?

KAM LIN A császár udvari költője. Mindig ellenségem-nek hittem, és egyik költeményét, amelyet rólam írt, gúnyolódásnak tekintettem. Most pedig Li Tai-pe a pártomra kelt.

Kopogás az ajtón

KAM LIN Valaki jön ... Vigyázz, te vagy a császárné! YENG RE *(arcára veti a fátyolt, trónszerű székre ül)*

KAM LIN *(az ajtóhoz megy, kinyitja, és nyomban belép Wu Tao-yuan)*

Kilencedik jelenet

Voltak, a festő

KAM LIN *(visszasiet Yeng Réhez, és kérdőleg néz rá)* Ki ez? YENG RE *(Kam Linhoz sűgva)* Óh, ez a férjem!

KAM LIN *(halkan és gyorsan)* Wu Tao-yuan? Alig ismerem rá ... Vigyázz, Yeng Re, el ne áruld magad!

A FESTŐ *(odalép Kam Linhoz, izgatottan, halkán)* Miért vagy itt?

KAM LIN *(Yeng Rére mutatva)* A császárnét kértem meg ügyünkben. *(Yeng Réhez)* Felséges asszonyom, hódolattal bemutatam a férjemet ... Wu Tao-yuant.

YENG RE *(Wuhoz)* Nagyon örvendek, Wu Tao-yuan, hogy láthatom.

A FESTŐ *(leborulva Yeng Re elé)* Felséges asszonyom! KAM LIN *(Wuhoz)* A felséges császárné kegyelmesen

megigérte, hogy érdekedben szólni fog a császár öfelségének.

A FESTŐ *(alattvalói mély alázattal)* Óh köszönöm, Felséges asszonyom!

YENG RE *(Wuhoz)* Nagyon meghatótt engem az ön sorsa, és megígértem nejének, hogy ami módomban van, azt elkövetem, hogy ismét elfoglalhassa méltó helyét a császár udvarában.

A FESTŐ *(remegő alázattal)* Erre a nagy kegyelmesség-re nem is voltam elkészülve, Felséges asszonyom.

Tizedik jelenet

Voltak, Tshao

YENG RE *(eléje szalad, halkán szól, megöleli)*

TSHAO *(az orchidea-cserépre mutatva)* Miért hívtál? YENG RE *(halkan Tshaoóhoz)* Vigyázz ... itt van Wu Tao-yuan ...

TSHAO *(meglepetve)* Wu?

YENG RE Még nem tudja a titkunkat.

TSHAO *(halkan)* Gyorsan elviszlek innen! *(Hangosan Yeng Réhez)* Felséges asszonyom, a császár öfelsége hivatja.

Yeng Re el

TSHAO *(odalép Kam Linhoz)* ... édes leányom! KAM

LIN Apám! *(A nyakába borul)*

TSHAO Milyen rég nem láttalak, Fu Hai! *(Wuhoz)* És te, vőm, uram? Hogyan kerültél vissza Tshang Nganba?

A FESTŐ *(Tshaoóhoz)* Nem tudunk megélni falun. Vissza szeretnénk jönni Tshang Nganba.

TSHAO Rajta leszek, Wu, hogy sikerüljön ... De hadd lássalak jobban, Fu Hai. Még alaposabban meg se néztelek.

(Félre vonja)

KAM LIN *(halkan Tshaoóhoz)* Menj a császárné után ... egyedül akarok maradni Wuval. *(Tshao el)*

Tizenegyedik jelenet Kam

Lin (Yeng Re ruhájában) és a festő

KAM LIN Mi történt veled, hogy el mertél ide jönni? ... ide? A FESTŐ Még kérdezed?! Csaknem az eszemet vette el az aggodalom ...

KAM LIN Miért?

A FESTŐ Örült voltam, hogy elengedtelek ide a császár udvarába ... ebbe a ... *(Elhallgat)*

KAM LIN Halkabban! ... Valaki hallgatózhat.

A FESTŐ Te nem tudod, hol vagy voltaképp! A császár palotája ma Kinának legförtelmesebb ... bünbarlangja!

KAM LIN Hiszen a császár nős ember!

A FESTŐ Óh, milyen együgyű vagy!

KAM LIN Miért nem mondtad hamarabb, hogy ne jöjjenek ide?
A FESTÓ Két év óta nem voltam a fővárosban . . . (Fél-
tékenyen, gyanakvón) Mondd, Fu Hai, a császárral nem
beszélteél?
KAM LIN Nem . . . Csak a császárnéval.
A FESTÓ Hozzá ugyan hiába fordultál.
KAM LIN Miért?
A FESTÓ A császár egészen egy Ying Ying nevű táncos-nő
befolyása alá került.
KAM LIN De hát honnan tudod te mindezt?
A FESTÓ Csak most tudtam meg, mit beszélnek az emberek
a városban!
KAM LIN Mit mondanak még a császárnéről?
A FESTÓ Mindenki nagy részvételt van iránta Ying Ying
miatt.
KAM LIN Egyebet nem hallottál?
A FESTÓ Nem.
KAM LIN Pedig minden bizodalmasomat a császárnéba
vetettem!
A FESTÓ Ne bízz te senkiben, csak bennem. (Magsimogatja
Kam Lin vállát és haját szerelmesen)
KAM LIN (egy pillanatra furcsán visszahökken, de az-tán
Wuhoz simul)
A FESTÓ Mily szerencse, hogy nem találkoztál a császárral
(Szerelmesen megöleli. Ugyanaz a játék, mint előbb)
KAM LIN Engem ne féltés . . . én hű maradok hozzád a sírig.
A FESTÓ Kár volt visszajönnünk a fővárosba, ahol ma-
gunkfajta szegény, egyszerű emberek élnek. Azt mondják, a
Déli-tenger partján jó termés volt az idén. Talán oda
menjünk? Itt egy percig sem maradhatunk.
KAM LIN Van útiköltséged?
A FESTÓ Útiköltség? Minek az? Gyalogszerrel megyünk.
Mindenütt vannak jó emberek, rizst, ágyat mindenütt lehet
kapni. Kérni nem szégyen.
KAM LIN Nem . . .
A FESTÓ Vagy talán ide másképp jöttünk? Visszafelé is
ugyanúgy megethetjük az utat.
KAM LIN Természetesen.
A FESTÓ Vagy nem bírod?
KAM LIN Bírom.
A FESTÓ Persze a gyermekedet félted a leginkább? (Hirtelen)
Hol van? Nincs semmi baja Yung Niennek? KAM LIN Nézd
mily édesen alszik.
A FESTÓ (apai gyöngédséggel a gyermek fölé hajol) Milyen
kincs! Minden gyermek egy isten! (Hosszasan el-nézi a
gyermeket) Mondd, hát nem ez-e a legnagyobb boldogság a
világon?
KAM LIN A legnagyobb! (Elfordítja az arcát, és titokban
gyorsan letörli a könnyeit)
A FESTÓ De hát most vedd föl a gyermeket, és induljunk!
KAM LIN Semmi pénzed sincs?
A FESTÓ Nálad maradt még valami aprópénz. KAM
LIN Hol?
A FESTÓ A köntösöd ujjában.
KAM LIN (köntöse bő ujját vizsgálva) Itt nincs. A
FESTÓ Elvesztetted? (Tréfásan) Vagyonunkat!
KAM LIN Talán ebben a másik ujjban. (A másik ujját
kutatja át, és kihúzza a fésű darabjait, amelyet Yung
Nien tört el) Ezt a fésűt találtam, egyebet nem.
A FESTÓ (nézi a fésűt) Hogyan kerül hozzád ez az ék-
szer?
KAM LIN A császárné ajándékozta nekem.
A FESTÓ (a fésűt nézi) Elefántcsontból van és drágakövel van
karakva! . . .
KAM LIN Legalább pénzzé tehetjük!
A FESTÓ Mi mást tehetünk?
KAM LIN (apró tárgyakat, amiket talál, a bő ujjába sültteszt)
A FESTÓ Mit csinálsz? Csak nem fogsz . . . lopni?! KAM LIN
Ez az enyém! (Észreveszi, hogy elszóltta ma-
gát) Ezeknek annyi van, és nekünk semmink sincs!
A FESTÓ (haragosan) Teszed mindjárt vissza! . . . Ez
becstelen, csúnya dolog! Eddig sosem tettél ilyet, Fu
Hai!

Kam Lin visszarokosgatja az elvett tárgyakat

A FESTÓ Menjünk, menjünk innen!
KAM LIN Egy percig várj még. Levelet akarok írni apámnak.
A FESTÓ Otthonról is írhatasz. Fogd föl Yung Nient, és
gyere . . . gyere már . . . A fejemmel játszom, tudod! . . . KAM
LIN (főlemeli és ölébe veszi Yung Nient) A FESTÓ (megtörtén)
Mehetünk?
KAM LIN (különös hangon) Ha te is úgy akarsz . . .

Mindketten el

Tizenkettedik jelenet

Tsao Shi, Tai Tsun

Némi szünet után nyílik az ajtó, és bevonul a főeunuch
vezetésével egy menet, amely papokból áll. A papok hosszú
szárú szertartási eszközt tartanak, amely csukott kis ernyőhöz
vagy kézigránáthoz hasonló, és amivel a szellemek figyelmét
szokták felhívni. Az egész menetet Tsao Shi vezeti. Amint
egészen bevonultak, a színpadon szabályos félkörbe állnak föl.
Egy kíváncsi udvarhölgy, Tai Tsun belopózik, aztán nyomban
jön Tsao Shi főeunuch, aki kíváncsian tekinget kifelé az ajtón
át, amelyen bejött

Tizenharmadik jelenet

Tsao Shi (főeunuch), Tshao és Yeng Re, a császárné ruhájában

A boncok imát mormolnak és közben a kezükben levő eszközt
csattogtatják tapsszerű hanggal, hogy jobban magukra vonják
a szellemek figyelmét. Imájuk mind-addig tart, amíg az alábbi
jelenetek gyorsan lepereregnek. Egy rabszolga egy második
menetet vezet be, amely a következőkből áll: négy-négy
hatalmas rabszolga a vállán egy-egy ketrec alakú, erősen
megvasalt kalodát hoz be. Az első kalodában Yeng Re kuporog
császárnéi ruhában, a másikban Tshao. A rabszolgák leteszik
a szín elejére a két ketrecet egymás mellé, és kivonulnak. A pa-
pok imát mormolva szintén kimennek. A két fogoly őrzetére
csak egy-egy eunuch marad, akik lekuporodnak a ketrecek
külső oldalai mellé, háttal a ketrec falának, és mindjárt
elszunnyadnak. Tsao Shi szintén marad, mellén összefont
karral, gúnyos, vigyorgó arccal áll Tshao előtt

TSHAO (Tsao Shihez) Tsao Shi!

FŐEUNUCH Mit akarsz?

TSHAO Ez a te műved, Tsao Shi. FŐEUNUCH

Eh, nem felelek veled. (El) TSHAO Ez a te
műved, Tsao Shi.

Tizennegyedik jelenet

Tshao, Yeng Re

TSHAO (kis idő múlva Yeng Réhez) Szegény kis fogoly
madaram, szegény kis leányom!

YENG RE (halkan) Apám!

TSHAO Az izgalom és ijedtség miatt csaknem elájultál, mikor
az imént elfogtak minket.

YENG RE Mondd, apám, miért fogtak el minket?

TSHAO A kígyók miatt.

YENG RE Ah, a kígyók miatt? Amikről Kam Lin be-szélt . . .

TSHAO (ijedten) Nem értelek, Kam Lin . . . Eszeden vagy?

YENG RE Én nem vagyok Kam Lin, hanem Yeng Re. TSHAO
(csodálkozva) Yeng Re? . . . Az imént láttam Yeng

Rét egy pillanatig, de alig beszélhettem vele . . .

YENG RE Összetévesztesz bennünket. Én vagyok Yeng
Re!

TSHAO Hogyan?

YENG RE Fölvettem a Kam Lin sárga selyemruháját. Kam Lin
pedig magára öltötte az én szegényes gúnyá-

mat. Téged akartunk megtréfálni, de jöttek a császár emberei, és elfogtak engem, veled együtt.
TSHAO Te igazán Yeng Re vagy? Hát hol van akkor Kam Lin?
YENG RE Az imént itt volt ... Most nem látom sehohol ... És a férjemet sem.
TSHAO Óh, Yeng Re! Ó, én szegény kis pillangóm, hogy így kell találkozniuk két hosszú év után! ... Még meg sem nézhettem jobban az arcodat ...
YENG RE Jó apám!
TSHAO Szomorú viszontlátás, édes gyermekem. De ne csüggedj. Hiszen nem te vagy a császárné!
YENG RE (egy gondolatától megragadva) Segíthetnék-e rajtad azzal, ha Kam Linnak adnám ki magamat? TSHAO Csak jobban összekuszálnád a csomót ... a nyakam körül. Beszéljünk inkább rólad ... Egy pillanatra a férjedet is láttam. Együtt jöttetek föl a fővárosba? YENG RE Együtt.
TSHAO Lásd, lásd, Yeng Re. Mi öröme volt Kam Linnak abból, hogy császárné lett? Egy pillanatig sem volt boldog. Mindig a szerényebb ember jár jobban. Hiszem, hogy te boldog és megelégedett vagy, ugye?
YENG RE A férjem szeret, és ebből áll a boldogságom. Nincs is más kívánságom, hogy legalább annyit szerezhetnék, hogy megtarthatók a gyermekünket.
TSHAO Gyermeked van?!
YENG RE Mégpedig fiú!
TSHAO Az ég kétszeresen megáldott téged ... Csak legalább láthatnám a kis fickót ... Ki tudja, láthatom-e még?
YENG RE (elfúló hangon) Istenem, ha valami baja történt ... Itt hagytam Kam Linnál, és most nem látom sehohol!
TSHAO Ne nyugtalankodj, Yeng Re. Gyermeked sorsa éppúgy, mint a tied, Tao kezében van letéve. Tao az út, amelyen mindnyájunknak mennünk kell ...

Tizenötödik jelenet

Voltak, a császár, Ying Ying, Tsao Shi

TSAO SHI (berohan) Jön a Menny Fia ... (Felrázza az alvó öröket, akik talpra ugornak és a ketrecek mellett megállnak)

Jön Ming Huang, Ying Ying, Tsao Shi és négy vértés

A CSÁSZÁR (Yeng Re elé lép) Az, a feleségem! ... és Tshao úr ... (Ying Yinghez) Aranyfácánom! Mindkettőt neked ajándékozom ...

YING YING (mintegy szabadkozva) Óh, felséges uram! ... A

CSÁSZÁR Kígyóknak add őket martalékul.

TSHAO (a császárhoz) Felséges uram!

A CSÁSZÁR (a szolgálkhoz) Ezt az embert ki kell vinni ... Ha keverni fogja hazugságait, legalább ne mi adjuk hozzá a kanalat.

Az örök kiviszik Tshaót a kalodában, kiszabadítják Yeng Rét, de kezét kötéllel megkötik

YENG RE (megkötött kézzel, mosolyogva áll a császár elé)

A CSÁSZÁR (Ying Yinghez, halkán) Milyen elvetemült teremtetés ... még most is mosolyog!

YENG RE (rendületlenül mosolyog)

A CSÁSZÁR Életemre törtél, Fu Hai! ... Kígyót csempésztél zagyamba, hogy halálra marjon!

YENG RE (mosolyogva pillant föl a császárra)

A CSÁSZÁR (hevesen) Beszélj, ha azt akarod, hogy ne tüzes csipővassal vegyem ki belőled a szót! ...

YENG RE (mosolyogva leengedi kezét, mint aki valami nagyon kedves elbeszélésbe fog) Felséges uram, a Po Yang tó tükre nem moccan meg egy fodor sem. A türkizkék égen a sárga köcsagmadár repült. Zöld tol-lak libegtek a fán, mint a fiatal csibe pihéi. Sárga vitorlák mozdulatlan pillangószárnya üszött a szemhatáron. A rák, amelynek a szeme gödréből messzelátó pálcika esik ki, nagy buzgón olvasta a tukán madár csőrén levő betűket, amiket eddig még a Hanlin Akadémia

tudós mandarinjai sem tudtak megfejteni. Nagyon szép volt a tavasz, felség, a Po Yang tó partján.

A CSÁSZÁR (csodálkozva) Miről beszélsz?

YENG RE A hazámról, felség ... Haza akarok menni ... a gyermekemhez.

A CSÁSZÁR (rábámul Yeng Rére, álmélkodva) Neked gyermeked van?

YENG RE A Po Yang tó partján neveltem föl, felség.

FŐEUNUCH (Ying Yinghez súgva) Ez valami cselvetés ...

A CSÁSZÁR (körülnéz, aztán kíséretéhez szól) Mindenki távozzék ... négy szemközt akarok maradni a császárnéval.

FŐEUNUCH De én maradhatok?

A CSÁSZÁR (erélyesen) Mindenki távozzék! (Mind el)

Tizenhatodik jelenet A

császár, Yeng Re

A CSÁSZÁR (Yeng Réhez) Gyermeked van ... és eddig erről nem szóltál egy szót sem!

YENG RE (mosolyogva) Nem is szólhattam. A gyermek még egy héttel ezelőtt a Po Yang tó partján játszadozott

A CSÁSZÁR (Yeng Réhez) Ki a gyermek apja? YENG

RE Wu Tao-yuan.

A CSÁSZÁR (felordít) Wu! (Főlemeli öklét, le akar vele sújtani rá, hirtelen azonban leereszti) És ezt csak most vallod meg nekem? ... halálot órájában? (Föl és alá járkal, majd gyors elhatározással leül egy székre, kezével eltakarja arcát, gondolkodik, végre megáll Yeng Re előtt) Hol van Wu?

YENG RE Nem tudom ...

A CSÁSZÁR (tompán) Milyen idős a gyermeked? YENG

RE Egyéves.

A CSÁSZÁR (szomorúan) Egyéves! ... Leány? YENG

RE Fiú. (Kis idő)

A CSÁSZÁR Óh, én bolond, engem még furdalt a lelkiismeret. Pedig te voltál az, aki megcsaltál. (Mereven nézi Yeng Rét) Ma milyen különösnek tűnsz fel előttem ...

Ilyennek még sohasem láttalak! Csak egyszer, a Tung Lung kolostorban! De mondd csak, miért idézed elem a múltat?

Már túl voltam rajtad, már mind-egy lett volna nekem, hogy élsz-e, halsz-e. És most ...

YENG RE (álmélkodva a császárra bámul) És most vége a

közömbösségnek talán?

A CSÁSZÁR Gyermeket vártam tőled, hiába! ... Most pedig megvallod, hogy van gyermeked, de ... mástól! Eszt milyen arcátlanul vágod a szemembe! ... Megérdemel-e ilyen asszony mást, mint? ... (Hirtelen tört ragad ki kebeléből, és Yeng Re felé szúr)

YENG RE (ügyesen kisiklik a szúrás elől, és a terem egyik sarkába menekül) Gyáva, gyáva! ... Meg van kötözve a

kezem ... óh, ez vitéz cselekedet volt! Óh, nagy császár!

A CSÁSZÁR (eldobja a tört) Nem szennyezem be a kezem a

véreddel.

YENG RE Mikor az első betűvetést tanultam, és Tshao apám a császárok tiszteletére intett, nem hittem volna, hogy a

sárga ruhás Menny Fia hitványabb lehet a legutolsó kulinál is ... Nem pirul felséged, hogy hites felségedet kalodába záratja, kezét kötéllel megcsavartatja, és mint valami ajándék állatot följajánlja a ... kedvesének? Ha én hibáztam ... egyetlenegyszer ... én, gyöngye, tudatlan nő ...

van-e ebben valami érthetetlen? De a Közép Birodalmának legelső embere, az istenek egyenes leszármazottja lealjasodhatik-e egészen egy jöttment táncosnó miatt? Az én bűnöm emberi, a felségedé embertelen!

A CSÁSZÁR (növekvő csodálkozással nézi Yeng Rét) Nem értem ... így még sohasem beszéltél velem ... Ma egészen

más vagy, mint eddig voltál ...

YENG RE Oldja meg felséged a kötelékemet, akkor meg-

vallom a teljes igazat, amit még nem tudhat.

A CSÁSZÁR Legyen. (Oldani kezdi a köteléket) Hőféhez kenderkötél, de még fehérebb a bőröd ... (A leoldott kötelet eldobja)

YENG RE (miután bilincsből kiszabadult) Felséges

uram, most már megvallhatom az igazat, hogy nekem nincs gyermekem.

A CSÁSÁZAR Hiszen magad vallottad meg az imént ...

Én még álomban sem hittem volna el rólad!

YENG RE Felséged tudhatja a legjobban, hogy a házasságom eddig meddó maradt.

A CSÁSÁZAR Akkor miért vallottad meg, hogy gyermeked van? Senki sem kérdezte.

YENG RE Mert nem is igaz. Ezt a gyermeket csak kitaláltam.

Féltékennyé akartam vele tenni felségedet. A CSÁSÁZAR Féltékennyé? ...

YENG RE És azt is példával akartam bizonyítani, hogy felségeddel az első szóra mindent el lehet hitetni. Még azt a képtelenséget is, hogy Wu Tao-yuantól gyermekem van.

A CSÁSÁZAR Higgyek neked?... Nem tudok! Eszembe jut a kígyó, amelyet az ágyamba rejtettél!

YENG RE Ah, a kígyó! *(Főlemeli a földről a kötelet, amellyel a keze körül volt csavarva, mosolyogva)* Ha felséged ezt a kötelet annak szánta, aki a kígyót az ágyába csempészte, akkor kösse meg vele Ying Ying táncosnó kezét.

A CSÁSÁZAR Ying Ying azonban téged vádol.

YENG RE Az a kérdés, hogy kinek hisz felséged, nekem-e, vagy annak a sehonnai táncosnónek, aki miatt meg kellett alázkodnom neked, Kína császárnéjának!

A CSÁSÁZAR *(egyre jobban nézi Yeng Ré)* Nem tudom ... nem értem ... valami csodálatos változáson kellett keresztültesnem ... Te voltál az, aki kígyót csempésztél az ágyamba . . . Te vallottad meg, hogy Wu Tao-yuantól gyermeked van . . . És mégis azt szeretném, ha mindez nem volna igaz ... hogy te még a régi Fu Hai lennél ... A Tung Lung kolostor romlatlan gyermeke ... Mondd, Fu Hai, csakugyan tündér vagy, és szemedben van-e az a bűvös erő, hogy? ... Meg szeretnék büntetni rettenetesen ... és nincs erőm ...

YENG RE *(kacéran)* Ugye meg szabad kötözöm ezzel a kötéllel a Ying Ying kezét? *(Hozzásimul, és simogatja)* Ugye nekem adod Ying Yingt? ... Nem csinállok vele semmit ... csak ebbe a kalodába záratom, amelyet ő nekem szánt ...

A CSÁSÁZAR *(elhűződve)* Félek tőled ... oly különös vagy... Nem babonáztál meg te engem, Fu Hai? . . . Vagy talán igaz a volna Li Tai-pének, hogy ártatlan vagy?

YENG RE *(egyre kacérabban, egyre biztosabban)* Óh. Ming Huang ... Miért bámulsz rám? Miért nem mégy a szép és kedves Ying Yinghez? Mi történt veled egy-szerre?... Azt hitted, ugye, hogy az életemért fogok könyörögni hozzád ... Nem, hanem készen tartom itt a hurkot Ying Ying számára.

A CSÁSÁZAR Ying Ying? ... Tehát féltékeny vagy. Szeretsz még, Fu Hai?

YENG RE *(kacéran, diadalmasan)* Amíg felséged ki nem szolgáltatta nekem Ying Yingt, addig nem felelhetek a kérdésére ... Én nem vagyok többé az együgyű Fu Hai, aki rajongó szerelmében észre sem vette, hogy a férje elhidegült tőle . . . Nagyon megnyílt ma a szemem, felséges uram ... A hűség unalmas dolog,, és ásitásra ingerli a császárokat ... Leszek tehát kacér, százfelé kacsingató, és meg fogom mutatni felségednek, hogy ebben a művészetben is fölötte állok holmi táncosnó-nek, aki pénzért árulja mosolyát.

A CSÁSÁZAR *(növekvő csodálkozással gyönyörködik Yeng Rében)* Nem ismerek rád!

YENG RE A legderültebb égen is hirtelen táncoltatni kezdi a sárkány a viharfelhőket, és a tigris bögése megrengeti a mennydörgés moráját. A leggyermekibb szemű asszony pillantása is kinyílik egy napon, és villámokat szór ... Ying Ying élete kell nekem, felséges uram! ... Ezzel tartozom magamnak, Kína császárnéjának!

A CSÁSÁZAR De mivel bizonyítod be, hogy Ying Ying a bűnös?

YENG RE Az aranyhalakkal. Engem vallásosan neveltek a Tung Lung kolostorban. Tréfából sem volt szabad ál-latot ölnöm, és megkíméltem a legkisebb szünyogot is. A világ minden kincséért sem tettem volna aranyhalacskaim közé kígyót ... Tehát ezt csak másvalaki

csempészhetette be a medencébe ... És ez a másvalaki nem lehet más, mint Ying Ying!

A CSÁSÁZAR Li Tai-pének is ez a véleménye. *(Gyanakvón)*

Nincs köztetek valami ... összeesküvés? YENG RE Li Tai-pe?

A CSÁSÁZAR Annyi bizonyos, hogy nem vagy a régi. Ilyen kedves, ilyen szép, ilyen ingerlő nem voltál a Tung Lung kolostor óta . . . Mintha újjászülettel volna. *(Megfogja a két kezét, és szemébe néz)* Tündér vagy ... meg akarsz babonázni. Mily régóta nem mosolyogtál ! ... És milyen pajkos a szemed ! *(Visszahököl)* Fu Hai vagy te?

YENG RE Ugye, szinte hihetetlen, mennyire megnyílt a szemem?!

A CSÁSÁZAR Varázsló vagy, mint az apád, Tshao! *(Meg akarja ölelni)*

YENG RE *(visszatartja a kezével)* Nem . . . előbb add nekem Ying Yingt.

A CSÁSÁZAR *(féltékenyen)* Nem szeretsz ...

YENG RE Nem nekem, hanem felségednek kell előbb bebizonyítania, hogy szeret engem . . . mert én nem hiszek addig, amíg Ying Ying . . .

A CSÁSÁZAR *(hevesen)* Eh, Ying Ying, ez a kósza cseléd ! ... *(Magához szorítja szenvedélyesen Yeng Ré)*

YENG RE *(eltolva magától a császárt)* Te Ying Yingt szereted !

A CSÁSÁZAR *(egyre szenvedélyesebben)* Meg akarsz büntetni az ostobaságomért. Már elég volt . . .

YENG RE *(kacéran)* Nekem adod Ying Yingt?

A CSÁSÁZAR Hiszen a te cseléded!

YENG RE A fejét!

A CSÁSÁZAR Nyomorult rabszolga életét akarod?

YENG RE Szereted?

A CSÁSÁZAR Csak elbódított engem, mint valami szeszes ital vagy méreg . . . Miért nem voltál mindig ilyen, mint máma?

Ying Ying észrevétlenül belép Tizenhetedik

jelenet Voltak, Ying Ying

YENG RE *(kacéran)* Mi van máma?

A CSÁSÁZAR Igaz! A szerelmesek ünnepnapja a hetedik hónap hetedik napján ... amikor végre találkoznak *(Yeng Réhez rohan hevesen, meg akarja ölelni. Yeng Re kisiklik előle, és Ming Huang megbotolva térdre esik előtte, mialatt Yeng Re az arcába nevet)*

YING YING *(mindezt földbe gyökeresedett lábbal, ámulva nézi végig, aztán megszólal)* Felség!

A CSÁSÁZAR *(feléje fordulva)* Ki az?

YING YING *(bosszúsan, elkeseredetten)* Én!

A CSÁSÁZAR *(haraggal)* Hogy mertél bejönni? YING

YING *(elbódulva, ijedten)* Felség!

A CSÁSÁZAR *(ajtot mutatva)* Takarodj !

YING YING *(elhült hangon)* Én?!

YENG RE *(Ming Huanghoz)* Felség, fogja ezt a kötelet *(átadja)*, és kösse meg vele ennek a nőnek a kezét.

A CSÁSÁZAR *(halkan, bizonytalanul)* Ne ... ezt ne ki-vánd tölem, Fu Hai . . .

YENG RE *(Ying Yinghez, szigorúan)* Tegye össze a két kezét.

YING YING *(csodálkozva)* Én?

YENG RE Igen.

YING YING *(a császárhoz)* És ezt te tőröd?

A CSÁSÁZAR *(elfordul, nem felel)*

YENG RE *(keményen)* A kezét! Ne hagyjon sokáig várni! YING YING *(belenyugodva sorsába, előrenyújtja két kezét)*

YENG RE *(szorosán összekötözi)*

YENG RE *(nem mer Ying Ying szemébe nézni, el menni készül, anélkül, hogy Ying Yingre pillantana)* YING YING

(sírva) Felség ! . . .

A CSÁSÁZAR *(halkan, szerelmesen Yeng Réhez)* Jöjj utánam ... várlak ... *(El)*

YING YING *(Yeng Réhez)* Felséges asszonyom, jól tudom, mi vár most rám. Hálóba kerültem, mint valami ostoba pillangó és meg fogok halni.

Tizennyolcadik jelenet

Jön Tsha Ma, majd Eshao

TSHO MA (Yeng Réhez) Felséges asszonyom, a császár parancsára kalodába kell zárnom Ying Ying kisasszonyt. (Ying Yinghez) Engedelmeskedjék a császár parancsának!
YING YING (felzokog)

A menet szembetalálkozik Tshaóval, aki épp jön, egy pillanattig álmélkodva nézi Ying Yinget, és arcán a boldog öröm kifejezésével Yeng Réhez rohan

TSHAO Ezt a csodát te művelted, Yeng Re!

YENG RE (örömmel) Apám!

TSHAO A császár parancsára kiengedtek a börtönből. YENG RE Ha Kam Lin helyén volnék, az ujjaim körül így tudnám csavargatni a császárt (Mutatva)

TSHAO Mily kár, hogy nem te lettél a császárné. Elárultad már Ming Huangnak, hogy ki vagy?

YENG RE Még nem. A császár azt hiszi, hogy Kam Linnal van dolga. Elmondjam neki a titkunkat?

TSHAO A világot se! Amíg Tsao Shi, a főeunuch szabadon járhat-kelhet, mindig a fejünk fölött lebeg a halálos veszedelem. Yeng Re, neked tovább kell játszani a császárné szerepét, amíg én nem mondom, hogy elég.

YENG RE De látni szeretném már a gyermekemet.

TSHAO Kam Lin elmenekült ebből a borzalmas udvarból, és magával vitte fiacskádát.

YENG RE Lehetetlen, hogy a gyermekemet is átengedjem neki!

TSHAO Hátha Kam Lin cserélni akart veled, Yeng Re?

Te már eleget kaptál a boldog szerelemből. Most Kam Linon volna a sor! Nem szeretted már a testvéredet?

YENG RE Apám, az ilyen testvéri szeretet lehetetlen!

Kopogás az ajtón és kiszáradva belép a főeunuch

TSHAO (halkan) Tsao Shi, a főeunuch ...

YENG RE (gúnyosan Tsao Shihoz) Ha kegyelmet akarsz, Tsao Shi, menj Ying Yinghez ...

FŐEUNUCH Legalább hallgasson meg, felséges asszonyom. Jellemtelenség volt, hogy átpártoltam Ying Yinghez, de van-e nekem férfias jellemem? A faharangtól nem lehet kivánni, hogy úgy zengjen, mint az ércharang. Én egyáltalán nem értek a császár szerelmeihez, és csak úgy fordulok öfelsége szeszélye szerint, mint a szélkakas. Én csak az időt mutattam és nem a szívemet, amely nincs ...

YENG RE Ha nincs szíved, akkor magadat sem fogod sajnálni, amint olajban foglak megfőzetni. FŐEUNUCH (többször „kotau"-t csinál, hajbókolva, fejével érinti a földet, ami a kegyelemkérés jele) YENG RE

Nincs kegyelem! Holnap ilyenkor már az alvilági Sárga Forrásoknál leszel, Tsao Shi! FŐEUNUCH (látszólag lemondással) Ha már meg kell

halnom, kérdezni akarok valamit felséges asszonyomtól. Ismeri Wu Tao-yuan festőt?

YENG RE (ijedten) Mi van vele?

FŐEUNUCH (nem felel egyenesen) Wu Tao-yuant elfogták.

YENG RE (ijedten) Hol van most?

FŐEUNUCH Az én őrizetemre van bízva, mert a császár engedélye nélkül visszatért a fővárosba. Egy szegény asszony van vele és egy gyermek ...

YENG RE (ijedten, árulón) Yung Nien! ... gyermekem!

FŐEUNUCH Ah, úgy!

YENG RE (könnyezve) A gyermek az enyém, Tsao Shi. Bocsásd meg, hogy kegyetlen voltam hozzád. Imádom a gyermekemet ... És az életemet odaadom neked, mindent, csak vigyázz a kisfiamra, ne legyen semmi bántódása! ...

TSAO SHI (kétértelműen) Én is odaadom felséges asszonyomnak az életemet, ha a császár öfelsége úgy kívánja.

Tizenkilencedik jelenet A

császár, Yeng Re

A CSÁSZÁR (ragyogó, boldog arccal jön, és szerelmesen tekint Yeng Rére, majd ráveti némán a szemét Tsao Shira, aki e pillantás előtt meghajlik, és távozik. A császár ugyanilyen parancsoló pillantást vet Tshaóra, aki szintén távozik)

A CSÁSZÁR (Yeng Réhez, akit sokáig elragadtatva néz) Gyönyörű asszonyom! Mialatt rólad gondolkodtam, egy régi példázat jutott eszembe. Egy kínai bölcs egyszer a tűzhelynél, ahol szerény rizses vacsoráját főzte, el-aludt, és azt álmodta, hogy a pokolba jutott, a hét pokolba, ahol hétszer hetvenhét ördög hétszer hetvenhét esztendeig kínzásokkal gyötörte, és mikor a borzalmas, végtelennek látszó esztendő után felébredt, azt látta, hogy a tűzön a rizs még csak fel sem forrt ... Ó, mondd, Fu Hai, meg tudod-e nekem bocsátani a kínokat, amelyeket neked okoztam? Mindez ugye csak rossz álom volt, amely addig sem tartott, míg a tűzhelyen a rizs forrni kezd?

YENG RE (kacérul) Csak el ne felejtse soha, felséges uram, ezt a szép példázatot!

A CSÁSZÁR Nem, Fu Hai, az én szerelmem tartósabb lesz, mint a holdban az örök élet! Hűségem zálogául és a mai nap emlékéül ajándékot hoztam neked. (Tapsol, és erre a jelre belép két szolgál, akik egy kis díszes, ragott szekrénykét cipelnek be. A császár intésére le-teszik a szekrénykét, és mély hajlongásokkal távoznak)

A CSÁSZÁR (Yeng Réhez) Ebben a szagos fából való szekrényben három ajándékom van, és hozzájuk fűzve egy ajánló versem.

YENG RE (a szekrényhez megy) Szabad megnézni?

A szekrény a szín elején van. Yeng Re szemben a nézőkkel megáll a szekrény előtt. A császár a helyén marad

YENG RE (a nézők szeme láttára fölemeli a szekrény selyemtakaróját. A szekrényben Yung Nien fekszik. Yeng Re gyermeke. Yeng Re egy pillanatra megdöbbenve felemeli a gyermeket, magához szorítja, azután gyorsan leteszi és betakarja)

A CSÁSZÁR Megtaláltad a versemet?

YENG RE (bizonytalanul) Meg ... (Ismét fölemeli a takarót, kezével hirtelen eltakarja az arcát)

A CSÁSZÁR Olvasod?

YENG RE (nem felel, kezét leveszi arcáról, és ekkor lát-szik, hogy szeme könnyezik. Ismét fölemeli a selyem-takarót, ölébe veszi a gyermekét)

A CSÁSZÁR Tetszik?

YENG RE (Magához szorítja hevesen a gyermekét)

Ebben a pillanatban nyílik az ajtó, és belép Tsao Shi. Mély alázattal hajlik meg a császár előtt

MING HUANG (nyersen rászól) Hogy mersz bejönni?

Yeng Re gyűlölködő pillantást vet Tsao Shira, aki néma, gúnyos mosollyal felel

Huszadik jelenet

Voltak, főeunuch

FŐEUNUCH (földig hajolva a császár előtt) Alázatosan bocsánatot kell kérnem felségedtől, hogy háborgatni bátorokodom. Sajnálatos tévedés történt az én hibámból. A szolgák egy szekrénykét hoztak be az imént, de ez nem az, amelyet felséged ide rendelt. Engedje meg, felséges uram, hogy a szolgák elvihessék és az igazival kicserélhessék.

A CSÁSZÁR Mit beszélsz?

FŐEUNUCH (kinyitja az ajtót, int a kívül álló két szolgának)

A két szolgál belép, és az előbbihez hasonló szekrényt hoz be.

Felség, ezt a szekrényt kellett volna beküldenem. Újólal alázattal bocsánatot kérek felségedtől *(Int a szolgálóknak, akik Yeng Réhez lépnek, hogy elvegyék tőle a szekrényt. A szekrényt, amelyben Yung Nien volt, üresen kiviszik, és helyébe másikat tesznek. Mindez gyorsan történik)*

A CSÁSZÁR *(előrejön, Yeng Re mellé áll, és megragadja a vállát)*

YENG RE *(nem fordul vissza, szorosán az arcához emeli a gyermekét, karjával védve)*

A CSÁSZÁR *(elrántja Yeng Re karját, előrehajol, hogy megnézzze, mit rejteget előle Yeng Re, észreveszi a gyermeket, Yeng Re elé áll, aki már nem rejtegeti előle a csecsemőt)*

A CSÁSZÁR *(megdöbönt, halk hangon)* A gyermeked ! YENG RE *(kőnyein keresztül is mosolyogva, büszkén)* Az enyém !

A CSÁSZÁR Wu Tao-yuan gyermeke ! *(Elfordul, eltakarja az arcát Yeng Re elől)*

FŐEUNUCH *(aki félig az ajtó függönyétől eltakarva leste az eseményeket, gúnyos és meglepődött arcfintorral húzza vissza a fejét a függöny mögé)*

A függöny lassan leereszkedik

HARMADIK FELVONÁS

Színhely mint a második

felvonásban Első jelenet

Yeng Re, Li Tai-pe

LI TAI-PE *(kézintéssel elküldi a vérteseket, akik kívül az ajtó előtt foglalnak állást, aztán Yeng Réhez fordul)* Felséges asszonyom! *(Mély meghajlással üdvözlő)* Li Tai-pe a nevem.

YENG RE *(jól megnézi)* Ah, Li Tai-pe! . . . Nem monda-nád meg nekem, hogy a császár miként döntött ügyem-ben?

LI TAI-PE Az imént beszéltem vele. A császár haragja engesztelhetetlen, és már magához rendelte Tsho Mát, a kigyóbüvölőt.

YENG RE Miért?

LI TAI-PE Mert a főeunuch elhitette a császárral, hogy felséged és Wu Tao-yuan meg Tshao összeesküdtek el-lene, és kigyókkal törtek az életére. A felséges úr ezt mérges kigyók által akarja megtorolni.

YENG RE Mérges kigyók által akar minket kivégeztet-ni? . . . Tehát engem is halálra ítélt?

LI TAI-PE Felségedet is, ha nyomban be nem vallood *(megváltozott hangon)* hogy a neved voltaképp *(súgva)* Yeng Re!

YENG RE *(zavarban)* Nem értelek, Li Tai-pe ! . . .

LI TAI-PE *(mosolyogva)* Mindent tudok, Yeng Re ! ... Tshao avatott be engem a titkokba.

YENG RE Tshao?

LI TAI-PE Bár fogva van, titokban beszélhettem vele. Ő árulta el nekem, hogy a te neved voltaképp Yeng Re, a császárnét pedig Kam Linnak hívják. Ebből is láthatod, milyen bizalommal volt hozzám. .

YENG RE Bocsáss meg, Li Tai-pe, Kam Lintól úgy tudtam, hogy ellensége vagy.

LI TAI-PE *(szemrehányóan)* Mindig azok értettek leginkább félre, akiket a legjobban szerettem.

YENG RE A császár is tud már mindent?

LI TAI-PE Tshao a lelkemre kötötte, hogy ne áruljak el semmit sem Ming Huangnak.

YENG RE És a férjem, Wu Tao-yuan?

LI TAI-PE Ő sem tud még semmit. Tshao azt hiszi, hogy Wu Tao-yuan csak fokozná a zavart, ha most megtudná az igazat.

YENG RE Lehet . . . de azért . . . Szeretnék beszélni a férjemmel.

LI TAI-PE Mindjárt itt lesz . . . A császár elé a te neved-ben azt a kérést terjesztettem, hogy Wu Tao-yuan még ma befejezhesse arcképedet, amelyet a börtönben kez-

dett festeni. A császár ebbe beleegyezett. Amint láthatod, én már jó előre gondoskodtam mindenről. YENG RE Tehát ezért hoztak ide engem a vértések? LI TAI-PE

Ezért.
YENG RE Köszönöm, Li. Még egy kérdést . . . Mi van a kisfiammal?

LI TAI-PE Az én házamban van . . . És tudod, ki vigyáz rá ? Kam Lin ! Kam Linnak sikerült a te ruhádban elmenekülnie, és most nálam van elrejtőzve . . .

YENG RE *(hálás pillantással)* Bajban látszik csak meg az igaz ember. Mivel hálálhatom meg, Li Tai-pe, nagy jószágodat?

LI TAI-PE Más hálát nem kívánok, mint hogy bízd rám most magadat, Yeng Re. Tshao helyett, aki fogva van, én vettem-kezembe a Tung Lung kolostor ikreinek sorsát.

YENG RE Minek köszönhetjük ezt, Li Tai-pe?

LI TAI-PE Csak az igazságnak, amely a ti részteken van.

YENG RE *(fürkészve Li Tai-pe szemét, kíváncsian)* Csak . . . az igazságnak? . . . Ezért kockáztatod a császár barátságát, állásodat? ... életedet? ... Az igazságért?

LI TAI-PE Az igazság rokonszenvenessé tette előttem Fu Hai császárnét is.

YENG RE A császárnét vagy . . . az asszonyt?

LI TAI-PE Kam Lint.

YENG RE Ugye te szerény ember vagy? ... Hiába tiltakozol . . . Rendszerint úgy van, hogy aki tizezer ember szívének megtalálja a visszhangját, a magáét hiába keresi. Hallgattál, amikor szólnod kellett volna . . . és dalaid szerterepültek a világba ... hogy megtalálják az utat ahhoz az egyhez, akit azonban nem találtak ott-hon...

LI TAI-PE Nem, Yeng Re, ennyire nem vagyok sem regényes, sem érdekes . . . A dalaim megtalálják az utat . . . de én magam, vénülő, gyakran elázott korhely, mit várjak a viruló ifjúságtól?

YENG RE Mondtam, hogy szerény ember vagy!

Jön Tsao Shi

Második jelenet

Főeunuch, majd a festő

FŐEUNUCH *(Yeng Réhez)* A császár őfelsége megengedte, hogy Wu Tao-yuan befejezhesse most felséged arcképét. *(Intésére a vértések bevezetik Wu Tao-yuant. A vértésekhez)* Kezéről leoldani a bilincset. *(Megtörténik, Li Tai-péhez)* A felség hivat, Li Tai-pe.

Li Tai-pe el

YENG RE *(Tsao Shihoz)* Talán az én kezemről is levétethetnéd a bilincset. Nem árthatok senkinek.

FŐEUNUCH Akár magam is leoldom. *(Leoldja a bilin-eket. Célzatosan)* Hiszen az út innen már csak a Sárga Forrásokhoz vezet.

El a vértesekkel együtt, akik mint előbb is, az ajtón kívül állnak föl

Harmadik jelenet A

festő, Yeng Re

A FESTŐ *(Yeng Réhez siet, megfogja mindkét kezét)* Csakhogy láthatlak végre, Fu Hai ! ... Ki öltöztetett ebbe a díszes ruhába? Miért?

YENG RE Ezt a császárnéi pompát alighanem gúnyból adták rám.

A FESTŐ Otromba csüföklődés! *(Szenvedélyesen)* Már azt hittem, nem láthatlak többé életemben. Miért is jöttünk vissza ide, Fu Hai? Ming Huang még most sem tudja megbocsátani azt, ami két évvel ezelőtt történt . . . Gondoltál rám?

YENG RE *(halkan)* Vágytam rád. Láss hozzá.

A FESTŐ *(palettát és ecsetet ragad föl és a képre mutat)* Ki tudja, nem ez az utolsó rizspapíros-e, amelyen még

megmutathatom, mit tudok. *(Fest)* És a te drága arcod legyen utolsó alkotásom, utolsó leheletem!

YENG RE Talán mégis megkegyelmez a császár, ha látni fogja, mit veszi el benned!

A FESTÓ Kár, hogy ezt mondtad! Eleget festettem már az életnek, megrendelésre, kényszerből, reményből, megélhetés ösztönéből. Ezt az utolsó képemet az élettől függetlenül, a halál gondolatában és ihletében szeretném megalkotni. Meg kell halnom, mert szeretlek. Meg kell halnod, mert szeretsz. És mégis ebbe a festménybe akarom süríteni mindazt, ami túl fog élni minket!

YENG RE *(rajongva)* Túl fog élni mindenkit és mindent! Ez a palota is már csak rom lesz ... és a műved még mindig élni fog ... A művészettől nagyobb felülemelkedés az életben, erősebb, mint a halál ...

A FESTÓ De hiába! ... Ha enyém volna akár a halhatatlanok ecsetje, akkor sem tudnám pótolni azt az isteni remeket, amit Tao alkotott benned! Olyan szomorú az arcod, Fu Hai! Pedig azt akarom, hogy mosolyogj. Szépséged fejedelmi pompájában, ragyogónak, büszkének, vidámnak akarlak lefesteni *(halkan, fájdalmasan)* a fiad számára. *(Felzokog)*

YENG RE Hiszen nem én, hanem te sírsz!

A FESTÓ *(erőt véve magán)* Föl a fejeddel! Csak azért is mosolyogj! *(Csodálkozva néz a képre)* Az eszem hagy el... Ilyennek álmodtalak ... de ez az álom-kép ... ez igazabb, mint az igazság ... Ebben benne vagyok én is, te is.

YENG RE Most már bátran meghalhatunk. *(Bücsúzól átöleli)* Isten veled!

Negyedik jelenet Voltak,

a császár, főeunuch és Li Tai-pe

A CSÁSZÁR *(Li Tai-péhez)* Hol van a festmény? LI TAI-PE *(mutatva)* Ez az, felséges uram.

A CSÁSZÁR Jó helyen van. Itt az asszonyok házában örök időkre hirdesse, hogy volt egy császárné, aki megfeledezett legszentebb kötelességeiről, hazájáról, császárijáról, hűségéről, és ezért méltó büntetése lesz a halál. *(Miután elmerülve nézte a képet és összehasonlította a jelenlévő Yeng Rével, intéssel jelt ad, hogy Yeng Rét és Wu Tao-yuant kivezessék, ami meg is történik. Kis idő múlva megindultan megszólal)* A halál küszöbén halhatatlant alkotott Wu Tao-yuan!... Bámulum nyugalmát, amivel szembenézett a halállal, kínai lélekre vall ez ... És mégsem csodálom ... Hiszen szép halál lehet! ... Szeretni, viszonzszerelmet érezni, nagy munkát alkotni és végül a halálban egye-sülni azzal, akit szeretünk! .

Jön Tsho Ma, két vértessel

Ötödik jelenet

A császár, Tsho Ma, főeunuch, Li Tai-pe A

CSÁSZÁR *(hátra nem nézve)* Ki az?

Tsho Ma és a két mandarin a császár elé járulnak. Mindegyik mandarinnak tekercs alakú irat van a kezében

FŐEUNUCH *(miután ecsetet és fekete festéket vett elő a festékszerek közül, a császárhoz)* Felséges uram, a halálos ítélet ... *(Előretolja a Tsho Ma jobb kezéről való mandarint, aki a kezében lévő irást némán a császár elé tartja)*

LI TAI-PE *(ecsetet és piros festéket emel föl a festőszerek közül, és a bal kézről való mandarint tolja előre, játék, mint az előbb)* Felséges uram, a megkegyelmező ítélet ...

FŐEUNUCH *(a fekete ecsetet kínálva a császárnak)* Felség, a halál betűjét! ...

LI TAI-PE *(a piros ecsetet kínálva)* Felség, a kegyelem betűjét! ...

FŐEUNUCH *(mint fent)* A fekete jelet, felség! LI TAI-PE A piros jelet, felség!

A CSÁSZÁR *(Lihez)* Te kegyelemre ajánlod a bűnösöket?

LI TAI-PE Kegyelemre, felség.

A CSÁSZÁR *(Lihez)* Mikor Kong Fu Tsétól, a „Hallhatatlan Tanító mestertől” egyik tanítványa azt kérdez-te, hogy lehet-e igazságtalanságot jósággal viszonzni, a mester azt felelte: „Akkor mivel akarod a jóságot meghálálni? Igazságossággal kell viszonzni az igazságot, jósággal a jóságot!”

FŐEUNUCH *(a fekete ecsetet gyorsan a császárnak nyújtja át)*

A CSÁSZÁR *(a jobb kézről való mandarin okmányára fekete betűt ír, és átadja Tsao Shinak, aki továbbadja Tsho Mának, aki átveszi a halálos ítéletet, és a két mandarinnal együtt távozik)*

A császár, Li Tai-pe, főeunuch

A színen csak a császár, Li Tai-pe és Tsao Shi marad-nak, azonkívül néhány vértés

LI TAI-PE *(hirtelen a császár elé veti magát, lázasan, izgatottan)* Felséges uram! ... még nem térdeztem senki előtt ... Kegyelemért könyörgök! ... Ártatlanokat ítélte halálra!

A CSÁSZÁR *(fölugrik)* Ah, Li Tai-pe! Hát te is a cin-kostársuk vagy! *(A vértésekhez)* Bilincset rá! Börtön-be vele!

A vértések megragadják Lit és elhurcolják. Zene

A császár maga elé mered és néha a festményre néz elgondolkodón. Kívülről halk zene csendül föl. A császár fölfigyel

A CSÁSZÁR *(kedvetlenül)* Micsoda zene ez? FŐEUNUCH *(hízeglő, csábító hangon)* Ying Ying tán-col ...

A zene halkan továbbfolyik. Fekete fátyolfüggöny ereszkedik alá, és a színpad homályba borul. Közzene, amelyben a Ying Ying tánczenéjébe a kivégzés komorabb motívumai vegyülnek. Mikor a fátyolfüggöny ismét fölmeleg, a néző elé más jelenet tárul ugyanazon a színen

Hatodik jelenet A

császár, Ying Ying, főeunuch

YING YING *(a császárt simogatva)* Oly jó vagy, felséges uram! Oly szép vagy!

A CSÁSZÁR *(föltrezenve)* Mi ... mi az?

YING YING Rám se nézel, felséges uram! Talán már nem tetszem neked? A táncomra oda sem figyeltél... Miért vagy oly szomorú?

FŐEUNUCH Ami megtörtént, felséges uram, megtörtént. A bűnösök elvették méltó büntetésüket.

YING YING Hát nem megérdemelték?!

FŐEUNUCH Nem törtek-e az életedre kígyókkal? A császárné, Wu Tao-yuan és a ravasz pap, a császárné apja!...

YING YING *(a császárhoz)* Ugye kinevezed Tsao Shit főcsillagvizsgálónak?

A császár nem felel

FŐEUNUCH Kígyóval akartak megölni, felséges uram! Kígyó vetett véget életüknek ... Mind a háromnak.

A CSÁSZÁR *(maga elé néz)* Elhamarkodtam az ítéletet ... várnom kellett volna ...

FŐEUNUCH Várni! ... Akkor egészen föled kerekedtek volna, és megöltek volna! Sok cinkostársuk volt itt az udvarban. Elsősorban Li Tai-pe. Kár, hogy őt életben hagyta ... A kígyónak a fejét kell legelőbb eltiporni!

A CSÁSZÁR *(maga elé)* Megint vér! ... Elég volt a vérből! Tsao Shi! ... Rettenetes gyanú támadt bennem ... te megöletted ... Li Tai-pét!

FŐEUNUCH *(alázatosan)* Felsőged parancsa nélkül?! Hát merném én ezt megtenni?
A CSÁSZÁR Mindenesetre meg fogok győződni róla ... De jaj neked, Tsao Shi, ha Li Tai-pe már nem él... *(A vértésekhez)* Hozzáátok föl Li Tai-pét a börtönből. A szomszéd teremben várom... *(Kissé bizonytalan lépésekkel el)*

Hetedik jelenet

Főeunuch és Ying Ying, majd Li Tai-pe

TSAO SHI *(Ying Yinghez)* A császár mérges ... Li Tai-pét még ma éjjel el kell tennünk láb alól ! ... Az életünk ezen múlik. Holnap el fogjuk hitetni Ming Huanggal, hogy ő adta a parancsot Li Tai-pe kivégzésére ... nem fog már emlékezni... *(Ying Yinghez, titkolózó hangon)* Halálos ellenségünk már benn van a császárnál ... Vigyázzunk...
YING YING *(ugyanúgy)* Tsao Shi, én remegek ... TSAO SHI Sose félj, amíg engem látsz... Innen nem vágta ki semmit... Egy költő, részeges, bolond költő ... az is ellenfél?
YING YING De szépen tud beszélni!
TSAO SHI *(biztosan)* Már nem sokáig!
YING YING *(a főeunuchhoz)* Nézd ... a bilincset már levették róla! ...

Nyolcadik jelenet

Voltak, a császár, Li Tai-pe, Kam Lin

FŐEUNUCH *(egyre hátrálva Kam Lin elől, eszelősen)* Irgalom... irg ...! Felsőges uram! Kegyelem! Ying Ying csempészte be a kigyókat. *(Ying Ying fölzokog)* Mindennek Ying Ying az oka! ...
YING YING *(szinte sziszegve)* Nem igaz! ... Tsao Shi vett rá engem...
A CSÁSZÁR *(kezével hallgatást parancsol Ying Ying felé. A vértésekhez)* Kötözzétek meg mind a kettőt. *(A vértések megkötözik Tsao Shit és Ying Yingt)*
LI TAI-PE *(a császárhoz)* Felsőged bizonyítékot kívánt tőlem... *(Kam Linra mutat)* Íme! ... Váratlanul itt van...
KAM LIN *(némán a császár felé közeledik)*
A CSÁSZÁR Iszonyú ! ... amit tettem...
LI TAI-PE *(Kam Linhoz)* Felsőges asszonyom! A császár mindent tud ... a Tung Lung kolostor titkát is ... A CSÁSZÁR Mindenki távozzék!

Kilencedik jelenet A

császár, Kam Lin, Li Tai-pe

A CSÁSZÁR Te vagy a császárné?
KAM LIN Én! . . . Akit megöltél, és aki mégis itt van! . . . LI TAI-PE *(a császárhoz)* Ez Kam Lin, a te feleséged, felsőges uram.
A CSÁSZÁR És akit kivégeztek?
LI TAI-PE Annak a neve Yeng Re volt. Wu Tao-yuan festő felesége ...
A CSÁSZÁR *(a gyermekre mutatva)* És ez a gyermek? LI TAI-PE Yeng Re és Wu Tao-yuan gyermeke... A CSÁSZÁR *(magába merülve)* Ez hát a Tung Lung kolostor titka...
KAM LIN Bűnös vagy, Ming Huang ... és engem is ártatlanul vádoltál.
A CSÁSZÁR *(Li Tai-péhez)* Ki hitte volna ezt, Li Tai-pe, amikor még boldogok és ártatlanok voltunk ... a Tung Lung kolostorban ...
KAM LIN Ó, bár örökre ott maradtam volna! Három kedves emberem életéért én is felelős vagyok ... Én is bűnösen könnyelmű voltam, amikor szerény fiatal húgoddal ruhát cseréltem ...
A CSÁSZÁR *(erősen nézve Kam Lint)* A húgod állt előttem akkor ... valami különbséget észrevettem... de nem értettem ...

KAM LIN Ó, szegény Yeng Re ! Ráadtam a császárné ruháját, amely úgy égetett, mint az olvasztott, izzó vas . . . Halált hozó ruha volt az ... Nem tudtam, de sejtenem kellett volna ...

A CSÁSZÁR Megzavarta az eszemet ...
KAM LIN A bor, a táncosnók, a féktelen mámorvágy! . . . Pokol volt az életem melletted, Ming Huang !
A CSÁSZÁR Nem vagyok rossz ember, ugye Li Tai-pe? A te tanítványod vagyok. Te istenítetted előttem a bort ... Te hirdetted, hogy az élet csak rövid és rossz álom... felejtjük el, ha lehet! ... És az istenek azért adták a bort, hogy elfelejthessük olykor a földi élet kínját ... poklát!
LI TAI-PE A tanítványom vagy, uram, de nem követ-tél mindenben... Én sohase házasodtam meg!
A CSÁSZÁR Igazad van. A nők kárhózatba visznek minket, ha szeretnek. És kárhózatba visznek, ha nem szeretnek.
KAM LIN Szép, de késő bölcsesség, uram! Mert nincs az a császári hatalom, amellyel föltámaszthatasz három ártatlanul megölt embert!
A CSÁSZÁR Minden szavadból gyűlölet sugárik felém, Fu Hai ! Engedd meg, hogy ezen a régi neveden nevezzelek ... Kam Lin: csak a borzalmas titok a számomra, amelyet Li Tai-pe fedett föl előttem az imént. Mondd, Fu Hai, igaz-e az, hogy akik gyűlölnék, voltaképp szeretnek? A gyűlölet csak egyik oldaláról gyűlölet, a másik, rejtettebb oldaláról: szeretet? Fu Hai, meg tudsz-e nekem bocsátani?
KAM LIN Én nem tudok neked megbocsátani, mert magam is bűnös vagyok. Én éppoly gonosz vagyok, mint te ... három ember halálának oka... És mentséget is hiába keresek a magam számára. Jó apánk, Tshao, amikor elváltunk tőle, a lelkünkbe véste ezeket a szavakat: „Leányaim, ti sorsot cserélhettek!” ... És én cseréltem ... de olyankor, amikor nem lett volna szabad ... A halál, amely Yeng Rét érte, voltaképpen nekem volt szánya ...
LI TAI-PE Ne fűrkésszük a végzet útjait... mert ezek nem emberi szemek számára valók !
A CSÁSZÁR *(szomorúan)* Nem szeretsz...
KAM LIN *(mosolyogva)* Szerelem?... Ismeretlen foga-lom a Tung Lung kolostorban, ahová most vissza akarok menni ... Mindig szeretettel fogok rád gondolni, Ming Huang ... de látni nem fogsz többé...
A CSÁSZÁR Tehát mindent elvesztettem... És nincs rá mód, hogy jóvá tehessek valamit ... *(Kam Lin felé közeledik és Yung Nien fölé hajol)* Milyen ép, egészséges, vidám gyermek! Mi a neve?
KAM LIN Yung Nien . . .
A CSÁSZÁR És milyen okos szeme van! Wu Tao-yuan gyermeke...
KAM LIN És Yeng Réé!
A CSÁSZÁR Miért nincs nekem ilyen gyermekek? *(Kam Linra néz)* Meg tudnál tőle válni?
KAM LIN Nem az enyém. Se apja, se anyja, szegény kis árva!
A CSÁSZÁR *(eltűnődve)* Én jó apja lennék ... *(Kam Linhoz)* Ha kérném tőled... nekem adnád?
KAM LIN Árva gyermek ez, akinek apja most már az ország, a császár. Én nem vihetem magammal a Tung Lung kolostorba ...
A CSÁSZÁR *(örömmel)* Nekem adod?... *(Kam Lin át-adja a gyermeket, a császár átveszi)* Fu Hai... nem jönnél vissza hozzám... ehhez a gyermekhez anyának?...
KAM LIN Felsőges uram, én már letettem a kolostori fogadalmat ...
A CSÁSZÁR Ha elfoglalnád ismét helyedet a trónon ... KAM LIN Bűnös vagyok ... nincs helyem a trónon. Bűnös... nincs helye... trónon ...
A CSÁSZÁR Fiammá fogadom Yung Nient. *(Magasra emeli a gyermeket)* Yung Nien, Kína jövőendő császára. *(Megindultan)* Uralkodjék dicsőséggel, igazságosan ! ... Ó, ebből nagy császár lesz. Nem fog elhamarkodott ítéleteket hozni ! Bölcs lesz, meggondolt lesz ... szeme előtt mindig az fog lebegni, hogy trón-ját apja, anyja gyilkosának köszönheti ... Eljen Yung Nien császár ... *(Kam Linhoz)* Megengeded, hogy be-mutassam az udvarnak?

KAM LIN Hiszen most már a tied!
A CSÁSZÁR *(indul, a gyermekkel, arcán öröm és meg-
könnyebbülés)*
KAM LIN Isten veled, Ming Huang ...
A CSÁSZÁR Isten veled, Fu Hai ... *(El, ölében a gyermekkel)*
Kis szünet

Tizedik jelenet

Kam Lin, Li Tai-pe

KAM LIN *(körülnéz még egyszer császárnéi termén, egy
pillantást vet Yeng Re arcképeire, szemmel láthatólag
búcsúzkodik, indul kifelé, amikor eszébe jut hirtelen*

Li Tai-pe. Jóságos, de erélyes hangon) Isten vele, Li Tai-pe!
... Köszönöm, amit értünk tett ...
LI TAI-PE Isten vele, felséges asszonyom ... *(Kam Lin lassan
eltűnik, és Li Tai-pe mondja)*

A yü-kőből való lépcső harmattól csillog-csillog ...
Lassan lépked le rajta a császárné és
tűri, hogy fejedelmi ruhája uszályát
a ragyogó csöppek nedvesítsék.
A csarnok küszöbén, amely holdfényben pompázik,
káprázó szemmel megáll, aztán lehúzza a kristály-
pálcikákból való függönyt, amely leomlik, mint a vizesés,
amin áttűz a nap ...
És mialatt a kristályos csilingelés lassan elhalkul, a
császárné fájdalmasan és álmódón nézi hosszan a
holdat, amely a gyöngyökön át siklik ...

Vége

Felelős kiadó: Siklósi Norbert, a Lapkiadó Vállalat vezérigazgatója 50 6385

Pátria Nyomda - Felelős vezető: Vass Sándor vezérigazgató